

FREMTIDENS TURISME I SYDDJURS KOMMUNE

– data, indblik og indsatser

NATIONALPARK MOLS BJERGE
Foto: Jakob Vingtoft

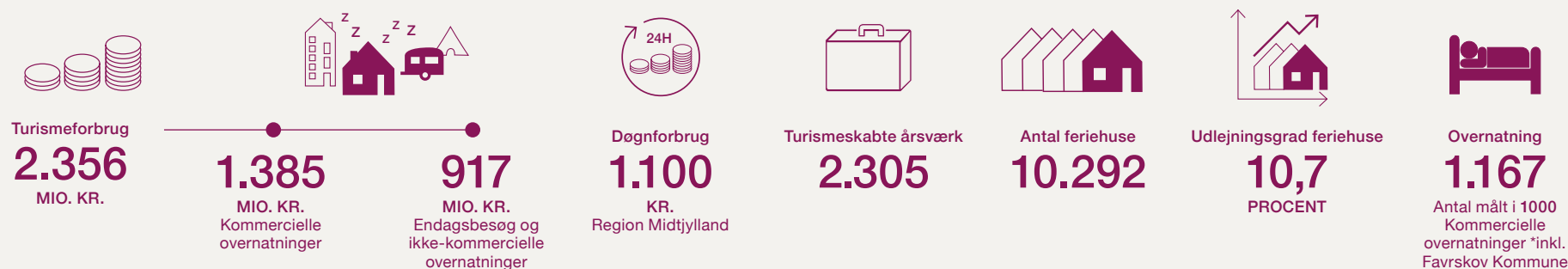
FORORD

Syddjurs Kommune står med et stærkt udgangspunkt for at udvikle turismen i balance med natur, kultur og lokalsamfund. Kommunen byder på enestående naturoplevelser, autentiske bymiljøer og en række markante attraktioner, der tilsammen skaber et attraktivt fundament for bæredygtig vækst og udvikling.

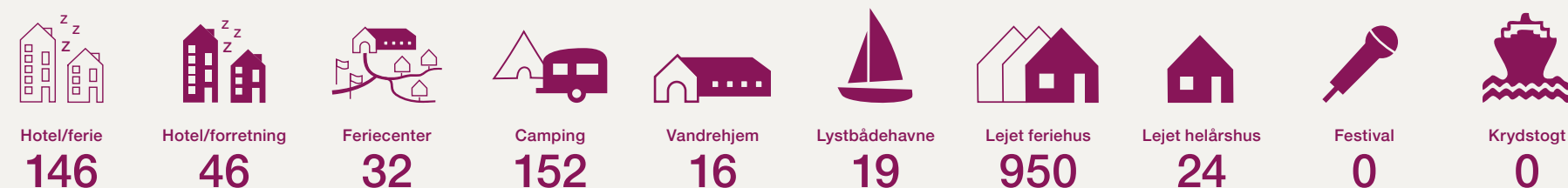
Med afsæt i den nationale turismestrategi, som frem mod 2030 fokuserer på øget omsætning, flere overnatninger og en bedre sæsonfordeling på en social og miljømæssig ansvarlig måde, arbejder Syddjurs Kommune målrettet på at styrke sin position som en helårsdestination.

Syddjurs Kommunes deltagelse i Udviklingsplan Jyllands Østkyst og partnerskabet med Visit Aarhus understøtter ambitionerne om at udnytte det store potentiale i regionen. Gennem strategisk samarbejde skal der skabes flere arbejdspladser, bosætning, øget livskvalitet og levende lokalsamfund, samtidig med at lokale natur- og kulturværdier bevares.

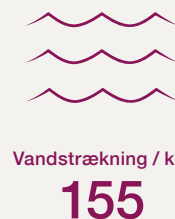
Denne turismestrategi sætter retningen for, hvordan Syddjurs Kommune vil realisere sit potentiale og sikre, at turismen fortsat bidrager positivt til økonomi, beskæftigelse, byliv og natur. Strategien lægger sig op ad strukturen og terminologien fra Udviklingsplan Jyllands Østkyst eg. "stærke feriesteder" og "indsatsområde" og "tiltag" for at sikre en rød tråd mellem den regionale strategi og den kommunale udmøntning.

KOMMERCIEL OVERNATNING FORDELT PÅ FORSKELLIGE OVERNATNINGSTYPER I MIO. KR.:

Kilder: Turisternes Døgnforbrug (2022), Turismens økonomiske betydning (2022)

Fordelt mellem 145 km kystlinje og 10 km sø- og vandløbsstrækning (Vandløbsstrækninger med rørlængde på mere end 10 km)

Arealet er fordelt på 9% offentlig og 91% privat skov pba. data fra Danmarks Idrætsforbund. Stamdata, opgivet ovenfor, er baseret på Kommunernes Naturkapitalindeks.

Fordelt mellem 17% sø, 51% eng/mose og 32% hede/overdrev

Kilder: Danmarks Idrætsforbund (2019), Danmarks statistik (2024M12), Naturkapitalindeks (2020)

TURISMEN I SYDDJURS KOMMUNE

Turismen spiller en afgørende rolle i Syddjurs Kommune. Med en årlig turismeomsætning på 2,4 milliarder kroner og 2.305 turismeskabte årsværk er turismen en stærk økonomisk motor og skaber vækst og beskæftigelse i både turismeerhverv, detailhandel og øvrige brancher. Turismen i kommunen bidrager med 900 mio. kr. i skatter og afgifter, hvoraf de 159 millioner kroner er i direkte kommunale skatter. Dette understreger sektorens vigtige bidrag til den kommunale økonomi.

Skatter og afgift afledt af turismen, Syddjurs, 2022			
	Turismeafledte skatter og afgifter i mio. kr.	Syddjurs i pct.	Region Midtjylland i pct.
I alt	926	100	100
Personskatter	321	35	36
Heraf			
• Statsskatter	158	17	18
• Kirkeskatter	4	0	1
• Kommuneskatter	159	17	18
Vareskatter	605	65	64
Heraf			
• Selskabsskatter	43	5	6
• Vareafgifter/punktafgifter	156	17	15
• Moms/merværdiafgift	406	44	43

Kilde Udviklingsplan Jyllands Østkyst, Kommuneopslag.
Indeholder både direkte, indirekte og inducerede effekter. Ikke alle statsskatter er dækket af LINE-modellen, derfor er andelen lavere ved brug af skatteindtægter fra www.statistikbanken.dk

BESKÆFTIGELSE

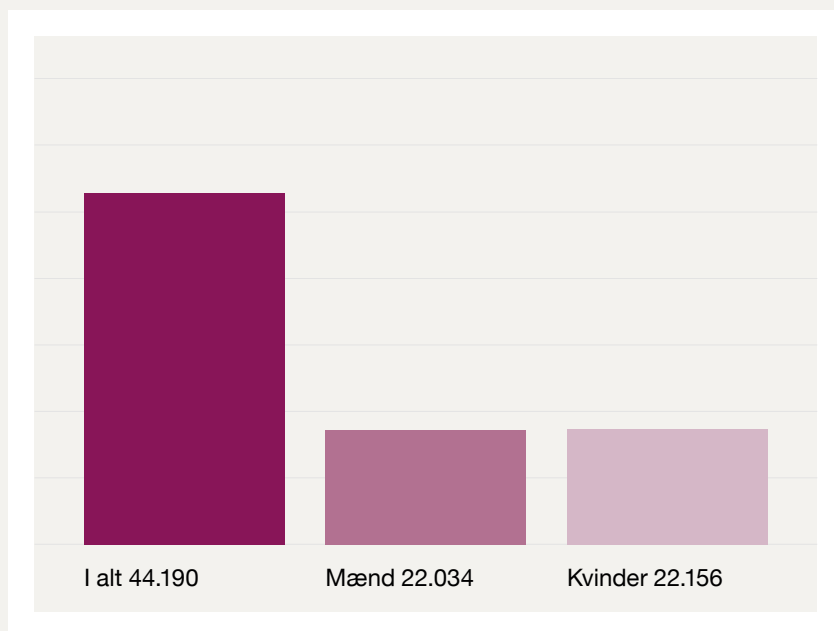
Antal årsværk* skabt af turismen, Region Nordjylland og Midtjylland, 2022			
	Turismeskabte årsværk (årsværk)	Samlet antal beskæftigede i kommunen (årsværk)	Turismeandel af samlet beskæftigelse pr. kommune (pct)
Danmark	145.990	3.167.885	4,6
Region Midtjylland	28.265	722.864	3,9
Aarhus	5.366	228.939	2,3
Norddjurs	1.814	15.938	11,4
Syddjurs	2.305	16.265	14,2

Kilde: *Turismens Økonomiske betydning (2022).*

* Der blev i alt skabt 37.994 årsværk i Jyllands Østkyst i 2022, hvilket var 3,6 pct. af destinationens samlede antal årsværk. Heraf havde effekten af én mio. kr. i turismeforbruget et resultat i skabelsen af 0,98 fuldtidsstilling. Kilde: Turismens økonomiske betydning i Jyllands Østkyst 2022; s. 13

Med sine 44.141 indbyggere og et samlet areal på 697 km² udgør Syddjurs 1,66 % af Danmarks samlede areal, men hele 1,8 % af landets samlede kystlinje. Kommunens størrelse og geografiske placering gør den let tilgængelig med Rute 15 og 16, Aarhus Lufthavn samt færgehavnen i Ebeltøft som centrale forbindelser til resten af landet og udlandet.

INDBYGGERTAL 2022

Befolkningsfremskrivning Syddjurs Kommune	
2022	43.569
2045	50.307

Kilde Danmarks Statestik

Syddjurs Kommune er blandt landets mest kystrige med 145 kilometer kystlinje og rummer desuden et varieret landskab præget af kuperet moræneterræn, engområder og store skovarealer. Naturen er én af kommunens største tiltrækningskræfter – med Nationalpark Mols Bjerge, Kalø Slotsruin, Helgenæs-halvøen og lange strækninger af varierede strande, skove, søer og vådområder, der tiltrækker både naturelskere og aktive turister.

Potentialet i kommunens bagland, herunder det fremtidige Nimtofte-området og et muligt ændret Kolindsund er stort, og kan blive et afgørende element i at udvide turisternes geografiske område, når de besøger Syddjurs Kommune. Kulturelt byder Syddjurs på stærke oplevelsestilbud - ikke mindst i Ebeltoft. Det skaber liv og tiltrækker besøgende med interesse for kunst, kultur og fællesskab. Samtidig er Syddjurs særligt populær blandt børnefamilier, der hvert år valfarter til store attraktioner som Djurs Sommerland, Ree Park Safari, Fregatten Jylland og Skandinavisk Dyrepark.

Overnatningskapaciteten er bredt sammensat. Særligt feriehusudlejning er markant med 950 millioner kroner i døgnforbrug, er dette den mest betydningsfulde ferieform i kommunen. Samlet set registreres der over 1,2 millioner kommercielle overnatninger årligt i Syddjurs, fordelt på blandt andet campingpladser, feriehuse, hoteller, feriecentre og vandrehjem.

Naturkapitalindeks for Syddjurs Kommune								
	Skov	Sø	Eng/mose	Hede	Mark	Byer	Andet	Areal
Danmark	14%	2%	6%	3%	59%	9%	7%	42.952 kvm.
Syddjurs	23%	2%	5%	3%	52%	9%	6%	697 kvm.

Kilde <https://biodiversitet.nu/naturkapital>

Kyststrækning	159 km
---------------	--------

Kilde https://trap.lex.dk/Kyster_i_Syddjurs_Kommune

INDSATSOMRÅDE 1

KRAFTCENTRE OG STÆRKE FERIESTEDER

Syddjurs Kommune er i Udviklingsplan for Jyllands Østkyst udpeget som kraftcenter og Ebeltøft som stærkt feriested. Denne position medfører et særligt ansvar og potentiale. Med flere gæster følger øget opmærksomhed, flere investeringer og øget lokalomsætning – men også pres på infrastruktur, byrum og natur. For at sikre en balanceret udvikling og fastholde lokal opbakning er det nødvendigt med en strategisk indsats, der kobler fysisk planlægning, turismeudvikling og bæredygtighed.

TILTAG 1

Styrke infrastruktur i kraftcentre og omkring stærke feriesteder

1.1 Kraftcenter Djursland

Kraftcentre er kendetegnet ved en stor bredde i oplevelser, aktiviteter og udbud. De tiltrækker ikke kun turister, men fungerer i lige så høj grad som vigtige hverdags- og oplevelsesrum for borgere. Et kraftcenter kan være en større geografisk enhed, der kombinerer overnatningskapacitet, kulturtilbud, naturadgange og kommercielle funktioner i en sammenhængende helhed, som gør sig gældende for Djursland.

At være et kraftcenter skaber nye muligheder for lokal vækst og udvikling. Med flere gæster følger flere biler, større affaldsmængder, højere pres på naturen, øget behov for overnatning og mere intensiv brug af infrastruktur. Det stiller krav til, hvordan kommunen planlægger og prioriterer, hvis turismen fortsat skal opleves som en gevinst. Også for borgerne.

Syddjurs Kommune er langt med dette arbejde. Fremadrettet vil det være relevant at afdække indsatsområder så som flere el-ladestander i turismeknudepunkter, bedre toiletforhold og affaldshåndtering og adgang for autocampere.

Desuden ændrer trafikmønstre sig i takt med øget udlejning og ny overnatningskapacitet – og skal også gentænkes i områder med stort pres. Eksempelvis kan et kommende Nationalpark besøgscenter ved Kalø Vig forventes at trække betydeligt flere gæster og køretøjer. Det kræver planlægning. Ikke bare lokalt, men i hele det omgivende system.

Offentlig transport er i dag begrænset til busdrift i mange turistområder. Det bør undersøges, hvordan koblingen til Letbanen og Aarhus Lufthavn kan styrkes, og hvordan nye mobilitetsformer som bycykler, fleksibel taxakørsel, flextrafik og deleordninger kan integreres. Særligt i et kraftcenter som Djursland og Ebeltøft som stærkt feriested, hvor bilafhængigheden er høj, er dette en oplagt mulighed for at fremme bæredygtig adgang. Som en selvstændig pointer gælder det, at det kan være relevant at afdække mulighederne for at udvikle turismeaktiviteter ifm. letbanen, den planlagte mobilitetshub i Rønde samt Fremtidsparkens kommende services for mobilister med el-ladning, restauranter mm.

Infrastruktur handler dog ikke kun om transport. Den omfatter også rekreative stier, cykelruter og wayfinding. Gæster efterspørger i stigende grad nem adgang til vandre- og cykeloplevelser. Klar, flersproget skiltning og formidling er en forudsætning for at tiltrække udenlandske besøgende. Det gælder også for målgrupper som autocampere, hvor tydelig vejvisning og gode faciliteter er afgørende for både gæsteoplevelse.

Ud over det samlede kraftcenter Djursland findes der en række lokale kraftcentre og fyrtårne i kommunen. Disse steder rummer særlige potentialer og udfordringer. Det vil derfor være relevant at inkludere dem i arbejdet med strategisk-fysiske udviklingsplaner.

1.2 Lokalt kraftcenter Nimtofte

Nimtofte-området rummer i dag to af Syddjurs Kommunes mest markante turismeaktører og fremstår som et kraftcenter med betydeligt vækstpotentiale både i forhold til oplevelsesturisme, bosætning og erhvervsudvikling.

Byen Nimtofte er et lille, aktivt lokalsamfund, som spiller en vigtig rolle i områdets samlede udviklingspotentiale. Med sin centrale placering mellem Djurs Sommerland og Lübker Golf Resort fungerer byen som både port og bindeled til de store attraktioner. Byen rummer i dag skole, daginstitutioner, idrætsfaciliteter og enkelte butikker og er præget af et stærkt lokalt engagement. Den tætte kontakt mellem fastboende og turisme giver mulighed for at styrke fællesskaber og skabe nye samspil mellem hverdagsliv og ferieoplevelser. Byens landsbykvaliteter og nærhed til naturen kan blive en styrke i fremtidig bosætningsstrategi – særligt hvis infrastruktur, serviceudbud og byrum løftes i takt med turismeudviklingen.

Djurs Sommerland er blandt de største attraktioner i Danmark og tiltrækker årligt over 800.000 gæster. Parken fungerer som en klar “reason to go” for både danske og internationale børnefamilier og har en stærk position i det nationale oplevelseslandskab. Den store gæstetilstrømning skaber markant trafik i lokalområdet og udgør en drivkraft for relaterede erhverv som overnatning, restauration og detailhandel. Syddjurs Kommune har udarbejdet en lokalplan, der muliggør etablering af et resort i regi af Djurs Sommerland.

Lige i nærheden ligger Lübker Golf Resort, som er et anerkendt golf- og ferieanlæg i international klasse. Stedet blev nomineret som Europas bedste golfbane i 2024 efter velafholdt Danish Golf Championship, som et led i World Touren. Med eksklusive ferieboliger, spa- og wellnessfaciliteter samt en golfbane

i topkvalitet tiltrækker resortet en anden målgruppe. Ligesom det forlænger dermed turismesæsonen i området. Kombinationen af familieorienterede og mere luksusprægede oplevelser skaber et solidt fundament for videre udvikling.

Set i dette lys har Nimtofte-området potentiale til at udbygge sin position som strategisk knudepunkt for turismeudviklingen på Djursland. Det ligger i hjertet af Djursland, hvor Syddjurs Kommune sammen med Aarhus Kommune, Norddjurs Kommune, Realania og Dansk Kyst- og Naturturisme har arbejdet med at skabe en kæmpe overnatningsattraktion på et bæredygtigt grundlag. Området er oplagt som base for et fremtidigt resort- eller feriecenter, som kan fungere som en gamechanger i forhold til arbejdspladser, øget lokal omsætning og langsigtet bosætning. Et nyt resort kunne både aflaste kystområderne i højsæsonen og styrke det samlede overnatningsudbud i kommunen.

Hvis dette potentiale skal realiseres, er det afgørende med en strategisk tilgang til infrastrukturen. Området skal kunne håndtere stor trafik, især i højsæsonen, samtidig med at tilgængeligheden for både kollektive og bæredygtige transportformer forbedres. Der bør ses nærmere på adgangsveje, parkering, offentlig transport, stiforbindelser og muligheden for at koble området bedre til det øvrige Djursland – herunder Auning, Ryomgård og Kolind. Flere initiativer er allerede igangsat. Kommunen vil etablere en Nord-syd vej, der binder rute 15 og 16 sammen, ligesom der vil blive etableret bypassager i Ryomgård og Thorsager. Vejdirektoratet har netop anlagt cykelsti mellem Ørum og Djurs Sommerland. Syddjurs Kommunes implementeringsplan Hjertet af Djursland indeholder mange ideer og koncepter til omkring dette.

PIRATEN I DJURS SOMMERLAND
Foto: Djurs Sommerland

KALØ ØKOLOGISK LANDBRUGSSKOLE GÅRDBUTIK
Foto: Frame & Work

1.3 Lokalt kraftcenter Kalø, Kalø Vig, Rønde, Mols

Kalø er i dag allerede et vigtigt udflugtsmål for mange turister, og med en styrket infrastruktur og kobling til Rønde kan området udvikles til et lokalt kraftcenter og indgang til Nationalpark Mols Bjerge og den kommende naturnationalpark.

Kalø Slotsruin er en af kommunens mest besøgte attraktioner med mere end 150.000 besøgende om året, og er et ikonisk historisk sted med betydelig national bevågenhed. Omkring slotsruinen findes i dag en velbesøgt parkeringsplads, kiosk og adgang til et fintmasket net af stier. I umiddelbar nærhed ligger Kalø Gods med jagtslot og Karlsladen som ikoniske attraktioner og en netop vedtaget fredning af godsets arealer. Med Kalø Landbrugsskole og gårdbutik, Kalø Højskole, Kalø Røgeri og Jagtens Hus som videnstunge aktører og stærke ankre i lokale fødevarer- og naturmiljøer, har området oplagte forudsætninger for at blive et fyrtårn for bæredygtig turisme og naturformidling.

Området rummer desuden Nappedam Lystbådehavn, en lang række stiforbindelser til både Rønde, Kalø Vig og Nationalparken og senest er Toldstedet kommet til. En gruppe frivillige har søsat et istandsættelsesprojekt af den historiske bygning. Projektet er støttet af Syddjurs Kommunes kultur-, fritids- og landdistriksudvalg.

Kalø Vig-området rummer i det hele taget et betydeligt, delvist uudnyttet potentiale som et sammenhængende oplevelseslandskab, hvor kulturarv, natur og friluftsliv bindes tæt sammen. Aktiviteter som vandring, cykling, fugleoplevelser, lystfiskeri og kajaksejls findes allerede til stede i området, men kan i langt højere grad understøttes og synliggøres som del af en samlet fortælling.

For at realisere Kaløs rolle som kraftcenter er det nødvendigt med målrettede investeringer i både fysisk og digital infrastruktur. Derfor er det enormt positivt, at området ved slotsruinen løftes gennem placeringen af Besøgscenter Nationalpark Mols Bjerger. I den forbindelse er det afgørende, at der sker en opgradering af parkerings- og adgangsforhold ved Kalø Slotsruin og Nappedam Havn, så de kan håndtere stigende gæstetal på en bæredygtig måde og sikre en god oplevelse hele året rundt.

For at sikre adgang for alle målgrupper er det vigtigt at styrke forbindelserne med kollektiv transport, herunder forbedret kobling til Letbanen og til de regionale buslinjer, som betjener Rønde, hvor der er adgang til overnatning på Rønde vandrehjem og et levende handelsliv med et stort detailhandeludvalg. Mobilitetsløsninger målrettet cyklister og gående, herunder trygge forbindelser mellem Kalø, Rønde og de omkringliggende naturområder, bør prioriteres, så området og adgangen til Mols i højere grad kan opleves uden bil.

1.4 Lokalt kraftcenter Øer - Gåsehage

Området ved Gåsehage udgør et kystnært kraftcenter med et betydeligt, men endnu ikke fuldt forløst potentiale. Området rummer både et af kommunens store sommerhusområder, unikke kystlandskaber, rekreative stier og en række oplevelsespunkter, der sammen kan danne grundlag for en attraktiv og helhedsorienteret destination særligt for familier og friluftsentusiaster.

Øer Maritime Ferieby er områdets største turismemæssige anlæg med lystbådehavn, svømmehal og mange ferielejligheder. Feriebyens aktivitetsniveau er forholdsvist ubeskrevet og fremstår fragmenteret. Med en revitalisering og

styrket åbenhed vurderes det, at den kan udvikles til et centralt omdrejningspunkt for både lokale og besøgende – og fungere som løftestang for området som helhed.

Omkring Gåsehage findes en række mindre, men værdifulde oplevelser: Slusen, labyrinten, broer og surfspots ved havnen appellerer til både leg, eventyr og aktivt friluftsliv. Gåsehage-etapen (23 km) og Øer-stien (5 km) giver adgang til naturskønne kyststrækninger og udgør vigtige rekreative forbindelser, der dog savner mere synlig formidling og tydelig wayfinding.

Også nye initiativer bidrager til områdets profil. Grobund, det alternative iværksætter- og boligfællesskab, skaber liv, men fremstår i dag råt og uafklaret. Området har potentiale som en del af destinationens fortælling, hvis det bringes mere i spil og kobles til en klarere helhed. Det samme gælder den nærliggende færgehavn, som i dag opleves nedslidt, men som med det planlagte superrev-projekt i Nationalpark Mols Bjerger kan forvandles til en attraktion med international appel og fokus på havnatur og formidling.

Hvis Gåsehage skal udfolde sit potentiale som kraftcenter, kræver det styrket infrastruktur og tydeligere kobling til Ebeltoft. En opgradering af stierne og forbedret wayfinding – gerne med elementer af leg, fortælling og naturoplevelse – kan gøre forbindelsen til Ebeltoft både mere tilgængelig og mere interessant at bevæge sig ad.

Derudover er der behov for bedre adgangsforhold for gående, cyklister og bilister, herunder parkering, affaldsløsninger og faciliteter til autocampere og strandgæster. Etablering af flersproget skiltning, kort og digital gæsteservice vil være en vigtig forudsætning for at tiltrække flere udenlandske besøgende.

1.5 Lokalt kraftcenter Kolindsund

Kolindsund er et sted med stort turismepotentiale i det tilfælde, at området skal være en del af et naturgenopretningsprojekt af landbrugsland. Området kan udvikle sig til et nyt lokalt kraftcenter med stor betydning for både natur, turisme og lokal udvikling.

I dag er området først og fremmest kendetegnet ved sin smukke natur, som primært bruges af lokale. Kolind har letbaneadgang, men oplever lav boligefter-spørgsel og at detailhandlen er udfordret. Det gør det let at undervurdere potentialet – men netop de strukturelle udfordringer er også det, der gør Kolind særligt interessant at investere i.

En ny sø ved Kolind eller en mere radikal omdannelse af området vil ikke blot tiltrække et væld af fugle og planter, men også nye målgrupper: vandrere, naturelskere, lystfiskere, fuglekiggere og skoler med fokus på natur og klima. Med den rette formidling og adgang kan Kolindsund blive et udflugtsmål for hele regionen og samtidig en ny indgang til Djursland fra syd og vest.

For at det kan ske, kræver det infrastruktur – både fysisk og strategisk. Der skal sikres adgang for besøgende via Letbanen, bil og cykel. Der skal etableres stiforbindelser, udsigtspunkter, shelters, små landingspladser til kano og kajak, samt formidlingspunkter og flersproget skiltning. Et centralt element i dette arbejde bør være etableringen af et besøgs- og formidlingscenter med fokus på natur, klima og genopretning. Den gamle stations- og havneby Kolind kan med fordel tænkes ind i denne kontekst.

Et sådant center kan trække både turister, forskere, uddannelsesinstitutioner og frivillige til området og bidrage til at gøre Kolind til en levende og aktiv turismeby.

Samtidig rummer projektet muligheden for at udvikle Kolind som handelsby: Stigende besøgstal kan skabe grundlag for nye arbejdspladser, øget handel og stigende huspriser. Den tilgængelighed, som Letbanen allerede giver, kan blive et strategisk forspring, hvis den kombineres med en langsigtet plan for byfornyelse, bosætning og oplevelsesøkonomi.

1.6 Lokalt kraftcenter Femmøller / Fuglsø striben

Femmøller-Fuglsø-striben udgør en af Syddjurs Kommunes mest koncentrerede klynger af overnatningskapacitet uden for de klassiske byområder. Med 300–350 værelser fordelt på en bred vifte af overnatningstilbud, fra eksklusive resorts til mere enkle værelser med køjesenge, rummer området et varieret produkt, der potentielt kan tiltrække mange forskellige målgrupper. Alligevel udnyttes dette potentiale ikke fuldt ud i dag.

Området har en stærk geografisk placering med direkte adgang til nogle af Nationalpark Mols Bjerges største attraktioner: Trehøje, Mols-stien, strandene og de bakkede landskaber, der er særligt attraktive for vandrere, naturturister og familier. Desuden er området tæt forbundet med karakterfulde landsbyer som Agri, Strands, Knebel og Femmøller – hver med sin egen identitet og historie.

På trods af de store kvaliteter og en unik beliggenhed oplever området i dag udfordringer. Flere overnatningssteder er enten lukkede eller har meget lav belægningsprocent. Det betyder, at betydelige fysiske faciliteter og investeringer ikke udnyttes – og i værste fald ender som samfundsøkonomiske tab. Der er derfor behov for en målrettet indsats for at aktivere den eksisterende kapacitet, sikre bedre synlighed og løfte produktets kvalitet og helhed.

Et særligt udviklingspunkt er Karpenhøj Naturcenter, som i dag er en veldrevet og stærkt forankret aktør. Karpenhøj rummer potentiale til at udvikle sig til en egentlig turistattraktion og oplevelsesplatform, særligt hvis det kobles stærkere til nationale fortællinger om friluftsliv, bæredygtighed og læring. Desuden ligger der et potentiale i en eventuel overførsel af bygningsmassen fra staten, så stedet kan blive selvejende, hvilket muliggør en anden form for udvikling af Karpenhøj Naturcenter.

Et andet uudnyttet potentiale ligger i at udvikle Fuglsøcentret, som i dag er et lokalt fyrtårn og et kendt brand inden for kommercielle spillesteder. Koncerter afholdes dog primært fredag og lørdag, hvorved anvendelsesgraden med fordel kan øges, og de turismemæssige potentialer kan udvides.

For at området som helhed kan udfolde sit potentiale som lokalt kraftcenter, er det nødvendigt at arbejde strategisk med infrastruktur og sammenhængskraft. Det handler om at styrke de fysiske forbindelser mellem overnatningsstederne, Karpenhøj Naturcenter, Mols-stien og strandene – fx gennem bedre skiltning, stiforbindelser og wayfinding, så gæster kan navigere naturligt mellem de mange tilbud. Samtidig bør tilgængeligheden med kollektiv transport og grøn mobilitet forbedres, da bilafhængigheden i området i dag er høj.

NATIONALPARK MOLS BJERGE
Foto: Jakob Vingtoft

1.7 Stærkt feriested Ebeltoft

Ebeltofts bymidte er præget af hyggelige, brostensbelagte gader med butikker, caféer og restauranter, der tilsammen skaber en charmerende og levende detailhandel med mange butikker. Byens havnefront byder på stor variation – fra lystbåde og fiskeri til gallerier og spisesteder – og fungerer som et naturligt samlingspunkt for både lokale og turister. Midt i byen ligger også tre markante attraktioner: Fregatten Jylland, Glasmuseet Ebeltoft og Maltfabrikken, som mange besøgende kommer til byen for at opleve. Inden for de sidste 5 år er Ebeltoft blevet et hotspot for surfere, takket være den unikke placering i Ebeltoft Vig.

Ebeltofts middelalderlige bykerne er udpeget som nationalt kulturmiljø. Som én af kun 16 middelalderbyer i Danmark. Udpegningen vil blive omfattet af kommuneplanlægningen. Dette initiativ sigter mod at sikre og formidle de mest bevaringsværdige bymiljøer fra middelalderen til midten af 1800-tallet, og lægger et stærkt formelt fundament under Ebeltofts status som kulturdestination.

De strategiske udviklingsplaner understøtter bl.a. denne arv. I 2015 igangsatte Syddjurs Kommune i samarbejde med Realdania en visions- og udviklingsplan for Ebeltoft by og havn, som har dannet grundlag for kommunens udviklingsplan "Klimarobust kystkultur", som rammesætter kommunens visioner for byudvikling, kulturmiljø og klimatilpasning i Ebeltoft. Den planlagte folkepark vil med tiden fungere som en kombination af klimatilpasning og rekreativt byrum. Med tydelig tilgængelighed, opholdsmuligheder og aktivitetstilbud kan parken skabe en grøn forbindelse mellem midtbyen og havneområdet og aflaste presset på de mest besøgte byrum.

Et hotel på havnen kan fungere som løftestang, men det er vigtigt at det tænkes sammen med de eksisterende bymiljøer og den kulturhistorie Ebeltoft repræsenterer. Ellers kommer det blot til at underminere det som Ebeltoft kan i dag. Overnattende gæster i centrum vil skabe øget liv i butikker og restauranter – og bidrage til at forlænge sæsonen.

Baggårdene i midtbyen er i dag en overset ressource. Ved at aktivere dem til kreative værksteder, madsteder, mikroevents eller pop-up-butikker, kan byen differentiere sig fra andre kystbyer og tilbyde en mere nysgerrighedsdrevet gæsteoplevelse.

Glaskunsten i Ebeltoft – med nogle af verdens bedste glaspustere samlet ét sted – udgør en niche med international appel. En styrket fortælling og bedre adgang til værksteder, oplevelser og interaktion kan trække nye målgrupper og brande byen som kunsthåndværksdestination.

For at disse potentialer kan indfries, er det nødvendigt med helhedsorienteret infrastrukturplanlægning: fx forbedret wayfinding, adgangsforhold for gående og cyklister, mere fleksibel parkering samt løsninger til at håndtere spidsbelastninger i højsæsonen. Samtidig bør der arbejdes med koblinger til kollektiv transport og grøn mobilitet, så gæster i højere grad kan vælge alternativer til bilen.

TILTAG 2

Levende lokalsamfund

Turismen i Syddjurs Kommune har ikke blot til formål at skabe vækst og beskæftigelse – den skal også bidrage aktivt til levende og åbne lokalsamfund. Gode ferieoplevelser og gode hverdagsliv hænger ofte tæt sammen, og der er grund til at tro, at nogle gæster kan blive borgere, hvis de oplever et levende åbent lokalsamfund, der inviterer indenfor.

Gæster bidrager også med liv. Man ser rundt omkring i verden, at gæster i stigende grad også gerne vil involvere og bidrage når de besøger et sted. Det kaldes ofte "regenerativ turisme", en rejseform, hvor gæsten ikke kun forbruger, men også bidrager – til fællesskab, natur og kultur. Det kræver lokalsamfund, som er klar til at åbne sig og skabe plads til mødet, og der er inspiration at hente fra Byens Blå Torv i Knebelbro og Molsværket i Knebel, hvor det lykkes at lave borgerrettede initiativer, som turisten kan opsøge.

Derfor ligger et stort potentiale i at understøtte foreninger og fællesskaber, der har lyst til at invitere gæster med. Et barn, der spiller fodbold hjemme, vil måske også gerne være med til træning på ferien. En familie, der går i biografen derhjemme, vil værdsætte det som hyggelig indendørs aktivitet på en regnvejrsgang. Når foreninger og lokale kulturaktører åbner dørene for besøgende, bliver feriegæsterne ikke bare tilskuere; de bliver deltagere.

Syddjurs Kommune bør derfor prioritere og understøtte initiativer, der skaber gæstevenlige fællesskaber. Det kan være alt fra at synliggøre åbne træningstilbud, spejderaktiviteter og foredrag, til at udvikle partnerskaber mellem turismeaktører og foreningslivet. Perler som Friluftsbadet i Kolind, Kraftværk i Kolind, Kom-Bi i Hornslet, Djurslands Jernbanemuseum i Ryomgård, Banestien fra Ryomgård til Auning og Gjerrildbanestien fra Ryomgård til Gjerrild fortjener at blive løftet frem i lyset.

Målet er at arbejde for, at lokale fællesskaber kan blive en del af ferieoplevelsen – og at turismen samtidig understøtter det, der gør det værd at bo i Syddjurs.

TILTAG 3

Rekreativ klimatilpasning og 'fremtidssikre byer'

Klimaet ændrer sig og det har også stor betydning for Syddjurs Kommune med flere byer langs kysten og mange feriehuse område berørt af klimaforandringer. Der er ingen grund til at tro at dette problem bliver mindre i fremtiden og det vil kræve store ressourcer for alle for at løse dette. Kommunen, lodsejere, staten, virksomheder, fonde og mange flere spiller en rolle i dette komplekse puslespil.

Syddjurs Kommune arbejder allerede aktivt med at koble klimatilpasning og rekreativ infrastruktur, bl.a. gennem udviklingen af Folkeparken i Ebeltoft. Her går klimatilpasning hånd i hånd med nye muligheder for ophold, bevægelse, formidling og fællesskab. Det er et eksempel på, hvordan investeringer i klimasikring også kan være investeringer i oplevelser – for både borgere og turister.

I fremtiden bør dette princip være retningsgivende: Hver gang der investeres i løsninger på klimarelaterede udfordringer, bør potentialet for turisme og friluftsliv tænkes med. Det kan være stier langs nyetablerede regnvandsbassiner, udsigtspunkter ved kystnære diger, kunst i landskabet, eller sluser og tekniske anlæg, der også fungerer som fortællende og inviterende turistattraktioner.

Klimatilpasning behøver ikke at være skjult. Tværtimod kan det gøres synligt og meningsfuldt. Flere skove, som plantes for at binde CO₂ eller håndtere vand, kan samtidig udvikles som attraktive udflugtsmål. Sluser, dæmninger og genoprettede vådområder kan i sig selv blive seværdigheder, som formidler klimaindsats og natur i samspil.

Med rekreative stier, der i stigende grad forbinder byer, natur og kyst, er der allerede et solidt fundament. Det skal udbygges og vedligeholdes, og samtidig udvikles med øje for de fremtidige udfordringer og muligheder, som klimaforandringerne bringer med sig.

TILTAG 4

Udarbejde strategisk-fysiske udviklingsplaner for kraftcentre og feriesteder

For at sikre sammenhæng i udviklingen er der behov for at udarbejde strategisk-fysiske planer for udvalgte kraftcentre og stærke feriesteder i kommunen. Det gælder særligt områder, hvor der er højt turismepres, stor udviklingsdynamik eller særlige potentialer, der bør forløses i fællesskab.

Planerne skal supplere allerede udarbejdede planer for Ebeltoft, Mols Bjerger og Nimtofte og kombinere fysisk planlægning med konkrete turismemål, fx for Kalø og Rønde, Ebeltoft midtby, Nimtofte-området, Følle som ankomstport til Djursland, samt sammenbindingen af Mols Bjerger-området. Fokus skal være på koblinger mellem attraktioner, overnatning, mobilitet og oplevelsestilbud. Planerne kan også definere roller og udviklingsprincipper for havne, indfaldsveje og nye oplevelseszoner.

Målet er at skabe et planlægningsgrundlag, der sikrer, at investeringer og initiativer i turismen understøtter kommunens samlede udviklingsmål – herunder bosætning, erhverv, kultur og natur.

INDSATSOMRÅDE 2

LEVENDE BYER

Levende handelsbyer er afgørende for både turisme, bosætning og et stærkt lokalt erhvervsliv i Syddjurs Kommune. Med Ebeltoft som stærkt brand og handelsbyernes unikke kvaliteter skal byliv, kultur og naturudfoldelse gå hånd i hånd. Gennem målrettede indsatser er det muligt at fastholde og udvikle attraktive handelsmiljøer, som skaber liv for både borgere, turister og kommende tilflyttere. Denne indsats er central for en bæredygtig turismeudvikling i hele kommunen.

TILTAG 1

Købstaden Ebeltoft

Når man har adgang til Ebeltoft hver dag, kan man godt glemme, hvor fantastisk Ebeltoft er. Turisternes søgen mod byen taler dog deres tydelige sprog. I løbet af sommeren vokser byen typisk med mere end 40.000 personer.

Ebeltoft fik sine købstadsrettigheder i 1301 og indtager i dag en unik position i en turismekontekst, hvor byen rangerer blandt Danmarks stærkeste brands på niveau med byer som Skagen, Svendborg, Sæby, Ribe, Gråsten, Augustenborg og Christiansfeld.

Derfor er det sådan, at i en turismesammenhæng er Ebeltoft et stærkere brand end Syddjurs Kommune som helhed – og endda stærkere end brandet Djursland. Det er derfor afgørende, at Ebeltofts brand som købstad ikke svækkes af hensyn til balancen i det østjyske turismesamarbejde og også ift. kommunens øvrige byer. Brandet fastholdes ved at sætte fokus på områder, hvor stedet adskiller fra andre byer. Det er en fordel for Ebeltoft. For udover at være en hyggelig og vandnær by med flere forskellige havne med hver deres særpræg, fx fiskerihavnens autentiske miljø, som er udpeget til maritim kulturhavn, har Ebeltoft flere særlige elementer, der bør fremhæves.

EBELTOFT HAVN
Foto: Francesca Dolnier

Glaskunst er fortsat en niche i kunstverdenen sammenlignet med eksempelvis keramik og maleri, men netop derfor rummer området et uforløst potentiale. En målrettet indsats for at synliggøre og udbygge Ebeltøfts glaskunstprofil kan skabe en stærk identitet og trække flere kulturelt interesserede turister til byen.

Det vil være muligt at positionere Ebeltøft som Europas centrum for glaskunst. Potentialet udgøres af en række komponenter, som allerede eksisterer.

Et afgørende element er, at byen huser en række af verdens dygtigste glaskunstnere, der bor og arbejder i byen. Det gør området til et ægte hotspot for glaskunst på internationalt niveau, eftersom der både kommer internationalt anerkendte kunstnere til byen, ligesom byens glaskunstnere arbejder internationalt og tager den erfaring med tilbage til Ebeltøft. Et andet element er, at et af Danmarks eneste museer for glas ligger i Ebeltøft. Og som et tredje element ses en mulighed for et kunstner-program i regi af Malt Air faciliteret af Maltfabrikken.

Derudover rummer Ebeltøfts mange baggårde som Farvergården, Fåborgs gård og Advokatgården en unik mulighed for yderligere bylivsaktivering. Gennem en kreativ og turismefokuseret udnyttelse af baggårdene kan byens centrum gøres endnu mere levende, autentisk og attraktivt for både turister og lokale.

Baggårdene kan være med til at fortsætte udviklingen af en levende bymidte i Ebeltøft. De kan transformeres fra oversete områder til offentlige rum, der fremmer fællesskab, kultur og erhvervsliv.

Maltfabrikkens transformation fra nedlagt industribygning til moderne kultur- og oplevelseshus er blevet et fyrtårn for Ebeltøft. Den strategiske beslutning om at placere byens bibliotek i bygningen har skabt en dagligt besøgt ramme med over 200.000 gæster årligt.

I dag fungerer Maltfabrikken som et aktivt mødested for både borgere og turister. Med bibliotek, iværksættere, madoplevelser, udstillinger og koncerter bidrager stedet til byliv året rundt – og styrker Ebeltøfts position som kulturelt centrum. Eksemplet viser, hvordan målrettede investeringer i kultur kan skabe stærk synergi mellem lokal udvikling og turisme. For at fastholde sin rolle som fyrtårn i en turismekontekst er det afgørende, at Maltfabrikken fortsat udvikles som en bæredygtig forretning; både økonomisk, socialt og miljømæssigt. Det kræver en vedvarende innovativ tilgang, hvor huset fungerer som en smeltedigel for nye ideer, partnerskaber og oplevelser, der kan tiltrække både lokale og besøgende i fremtiden.

Endelig skal Ebeltøfts placering i Nationalpark Mols Bjerge i højere grad tænkes stærkt ind i markedsføringen af Ebeltøft. Koblingen mellem byliv, kultur og natur skaber en fortælling, som kan differentiere Ebeltøft yderligere og styrke dens rolle som lokomotiv for turismeudviklingen i Syddjurs Kommune.

MALTFABRIKKEN
Foto: Frame & Work

TILTAG 2

Levende handelsbyer

Syddjurs Kommune har levende handel i flere byer herunder Rønde, Hornslet, Kolind og Ryomgård ud over Ebeltoft. I en turismesammenhæng er specielt Rønde relevant. Herudover er flere mindre samfund også relevante i forhold til turismens direkte påvirkning.

Turismen i Syddjurs Kommune skaber ikke blot overnatninger og oplevelser – den har også en væsentlig afledt effekt på erhvervslivet bredt set. Cirka 800 personer er beskæftiget i turismeafhængige erhverv såsom buskørsel, håndværk, rengøring og meget mere. Det er borgere fra alle steder i kommunen.

Beskæftigelse fordelt på branchegrupper afledt af turismen for Syddjurs, 2022

	Turismeafledt beskæftigelse	Syddjurs Kommune	Region Midtjylland
	Årsværk	Pct.	Pct.
I alt	2305	100	100
Turismeerhverv	893	39	50
Heraf			
• Overnatninger	133	6	11
• Restauranter og værtshuse	585	25	28
• Transportvirksomheder	44	2	4
• Rejse-service	26	1	2
• Kultur, Forlystelser og sport	105	5	5
Detail	600	26	19
Heraf			
• Råolie-, naturgas- og olieindustri	3	0	0
• Føde. Drikkevarer, samt tobak	31	1	1
• Andre	566	25	18
Andre brancher	812	31	35
Heraf			
• Ejendomsmæglere, bolig og husleje	28	1	1
• Erhvervsservice	200	9	7
• Andre	584	25	23

Turisme fungerer desuden som en drivkraft for bosætning i kommunen – mange gæster vælger nemlig at blive, efter at have oplevet områdets særlige livskvalitet, eller fordi der er erhvervsmuligheder bl.a. pga. samspillet mellem borgerne og turisterne.

På Bornholm er dette lykkedes. Øens fokus på at være en oplevelses- og turismedestination har skabt beskæftigelse, øget bosætning og fastholdelse af borgere.

En afgørende forudsætning for denne positive udvikling er, at kommunen understøtter levende handelsbyer. Et aktivt handelsliv er vitalt for både byens borgere, turister og potentielle tilflyttere. Derfor er det vigtigt, at Syddjurs Kommune fortsat har en proaktiv tilgang til at udvikle og fastholde byliv.

Der kan hentes inspiration fra Ringkøbing-Skjern Kommune, hvor man har haft succes med en kombination af en kommunal ressource og citychefer i udvalgte byer. Citycheferne fungerer som tovholdere for initiativer, der styrker detailhandlen, bylivet og events – en model, der med fordel kunne overvejes i Syddjurs Kommune.

Charmen i de mindre samfund – med deres autentiske, idylliske miljøer – er et stærkt kort i turismemæssig sammenhæng. Her kan eksempelvis nævnes Feldballe og Kongsgårde med flere detailbutikker. Med sin beliggenhed tæt på naturen og autentiske bymiljø tilbyder byerne en rolig oase for besøgende. Det samme gør Hyllested, hvor bl.a. Ebeltoft Gårdbryggeri danner rammen for en unik oplevelse for mange turister.

Der ligger et potentiale for turismen i et eventuelt naturopretningsprojekt i Kolindsund, som også kan spille positivt ind i en revitalisering af Kolind som handelsby.

Et naturgenopretningsprojekt kan blive den næste turisme-magnet for kommunen, som vil tiltrække turister, som vil opleve et af de mest største og mest ambitiøse klimatilpasningsprojekter. Tilgængeligheden til Aarhus pga. letbanen øger tilgængeligheden og styrker byens turismepotentiale. Fokus på et naturprojekt af denne karakter har også betydning i forhold til tiltrækning af borgere fra nær og fjern.

Rønde, Kalø og Følle kan med fordel knyttes tættere til fordel for turismeudviklingen i Syddjurs Kommune. Gartnergården og det kommende klimaprojekt ved Knubbro Bæk bliver porten til kommunen og turisternes ledes naturligt videre til Rønde som er en alsidig handelsby med kommende rekreative arealer, Kalø slotsruin og det fremtidige besøgscenter for Nationalpark Mols Bjerge. Rønde byder også på overnatningsmuligheder på vandrehjemmet.

Feriehusturismen fra bl.a. Fuglslev skaber betydelig omsætning for lokalområdet i Tirstrup, ligesom et aktivt detailliv i byen er med til at fastholde og udvikle byens bosætning.

Ved at synliggøre og styrke både hovedbyerne og de mindre samfund i kommunen kan Syddjurs sikre en mere balanceret og robust turismeudvikling, der skaber værdi hele året rundt.

INDSATSOMRÅDE 3

UDVIDET OVERNATNINGSTILBUD

Et varieret og veludviklet overnatningstilbud er en forudsætning for, at Syddjurs Kommune fortsat kan tiltrække og fastholde turister året rundt – både feriegæster og erhvervsgæster.

Med mange feriehuse og en række unikke overnatningsformer står Syddjurs stærkt, men der er også tydelige udviklingspotentialer – både når det gælder kapacitet, kvalitet og nye målgrupper.

Turismeforbrug i Syddjurs kommune 2022

	Mio. kr.	Pct
I alt for hele kommunen	2.356	100
Kommercielle	1.385	59
Hotel – ferie	146	6
Hotel – forretning	46	2
Feriecenter	32	1
Camping	152	6
Vandrerhjem	16	1
Lystbådehavn	19	1
Lejet feriehus	950	40
Lejet helårsbolig	24	1
Ikke-kommercielle	971	41
Eget feriehus	282	12
Lånt feriehus	236	10
Familie/venner	110	5
Endagsturister – ferie	269	11
Endagsturister – forretning	74	3

Kilde Udviklingsplan Jyllands Østkyst, Kommuneopslag.

TILTAG 1

Øget kapacitet, kvalitet og udnyttelse

1.1 Hotel

På landsplan vækster hotelovernatninger markant, og hoteller udgør en vigtig ramme for både ferie- og erhvervsturisme. I Syddjurs Kommune genererer erhvervsturisme omkring 120 mio. kr. årligt – cirka fem procent af det samlede turismeforbrug. Kun 9 mio. kr. kommer fra internationale erhvervsgæster på trods af, at kommunen har en lufthavn.

Kommunen råder ikke over klassiske 3–4-stjernede hoteller med mere end 50 værelser, hvilket er atypisk for et område med stærke virksomheder, stærkt kulturliv og unik natur. Normalt ville en kommune med denne profil have mindst to standard hoteller ligesom Ebeltøft havde for år tilbage. Mols Kroen og Lübker Golf & Spa Resort er de eneste eksklusive overnatningssteder. Tidligere hoteller som Søballegård og Molskroens Strandhotel er lukkede på ubestemt tid.

Det kan hæmme erhvervsvenligheden, hvis det lokale erhvervsliv ikke har mulighed for at tilbyde overnatning tæt på møder, konferencer og samarbejder. Der bør derfor være en aktiv dialog mellem kommunen og erhvervslivet for at kortlægge behov og muligheder. Her kan man lade sig inspirere af Skjern, hvor erhvervsaktører har spillet en aktiv rolle i etableringen af et moderne hotel til gavn for både lokale og besøgende.

Syddjurs Kommune rummer en række steder med potentiale for erhvervsturisme, hvor natur, kultur og unikke faciliteter går hånd i hånd. Maltfabrikken i Ebeltøft er et eksempel på en moderne kulturinstitution, der også kan fungere som ramme for mindre møder og konferencer. Kaløvig Kursuscenter, Rønde Vandrehjem og Naturcenter Karpenhøj tilbyder naturnære og anderledes mødeoplevelser, der differentierer sig fra det klassiske conferencehotel. Dertil kommer eksklusive steder som Molskroen, Lübker Golf Resort og Fuglsøcentret, hvor professionelle faciliteter kombineres med adgang til storslået natur.

Samtidig udgør nærheden til Aarhus en klar styrkeposition. Her findes både internationale kongressgæster og virksomheder med behov for oplevelser uden for byen. Et tættere samarbejde med aktører i Aarhus kan åbne for nye muligheder, hvor fx møder og konferencer i byen kombineres med naturoplevelser, teambuilding eller overnatning i Syddjurs Kommune.

Syddjurs Kommune kan derfor med fordel styrke Syddjurs som erhvervsturisme-destination – ikke nødvendigvis som et traditionelt kongressmarked, men som en destination for nære, naturrige og autentiske mødeoplevelser, der differentierer sig fra storbyen. Indsatsen skal dog være opmærksom på, at der ikke umiddelbart er en markedstrend mod mere erhvervsturisme, som er et udfordret forretningsområde.

Udviklingen i kommercielle overnatninger (1.000) fordelt på kommuner, Jyllands Østkyst							
	2019 (antal)	2020 (antal)	2021 (antal)	2022 (antal)	2023 (antal)	Udvikling (pct) 2019-2023	Udvikling (pct) 2022-2023
Danmark	56.059	44.558	51.478	62.869	63.005	12,4	0,2
Jyllands Østkyst	14.190	12.164	13.867	16.355	15.724	10,8	-3,9
Aarhus	1.210	811	1.118	1.432	1.387	14,7	-3,1
Norddjurs	810	866	990	1.030	953	17,6	-7,4
Syddjurs	1.054	1.171	1.266	1.212	1.176	11,6	-2,9

Kilde: *Turismens Økonomiske betydning (2022).*

Værelsesudnyttelse for hoteller og feriecentre 2019-2023

	2019 (pct)	2020 (pct)	2021 (pct)	2022 (pct)	2023 (pct)
Danmark	58,4	29,5	38,4	57,5	58,3
Jyllands Østkyst	54,5	32,5	42,1	58,4	56,5
Aarhus	63,8	34,3	46,3	65,5	64,4
Norddjurs	31,9	25,3	33,6	41,3	39,0
Syddjurs	28,2	26,2	30,7	32,4	29,1

Kilde: *Turismens Økonomiske betydning (2022).*

Fuglsøcentret er i dag det mest markante hoteltilbud i kommunen. Det er professionelt drevet og har stor kapacitet. Samtidig er mindre steder i positiv udvikling, som fx Danhostel i Rønde og Toppen af Ebeltoft. I den sammenhæng skal Aarhus Lufthavn med 37 nyligt anlagte værelser også medregnes. Kommunen kan understøtte denne positive udvikling ved at opdatere tidligere hotelanalyser og undersøge muligheden for etablering af flere mindre hoteller i fx Ebeltoft eller Følle. Et mindre hotel i Ebeltoft vil give helårsturisme, understøtte erhvervslivet, give mere omsætning i butikker og restauranter m.m. i stil med hvad Hotel Alsik har bidraget med i Sønderborg.

Syddjurs Kommune har en spændende koncentration af uudnyttet overnatningskapacitet i "Femmøller-Fuglsø- striben", som man med fordel kunne aktivere gennem dialog med ejerne. Få steder i Jylland har man en tilsvarende koncentration af sengepladser. Mols Kroen, Molskroens Strandhotel (lukket pt.), Bogensholmleiren (lav belægning), Nedre Strandkær (lav belægning), Fuglsø Kro (få værelser), Fuglsøcentret og Søballegaard (lukket pt) ligger som perler på en snor.

1.2 Feriecentre

Feriecentre ændrer det danske turismelandskab, fordi samfundseffekterne af disse er meget store. De skaber mange nye job, er et kæmpe boost til lokale attraktioner og et løft for lokal handel. Det er også flere gæster på stranden om sommeren, flere biler på vejene osv., så det rummer problemstillinger der kræver stillingstagning.

Et stort moderne feriecenter ved Nimtofte vil ændre hele turismeudviklingen i Syddjurs Kommune, ligesom det vil påvirke de omkringliggende kommuner (Randers, Norddjurs og Aarhus). Det vil skabe flere hundrede nye jobs; både direkte arbejdspladser på feriecentret samt afledte arbejdspladser til håndværkere, detail, attraktioner m.m. Et projekt af en sådan størrelse kræver god planlægning for at komme omkring de negative effekter og sikre lokal opbakning. Syddjurs Kommune er engageret i udviklingen af et sådant feriecenter, hvilket bl.a. ses af implementeringsplanen Hjertet af Djursland.

Syddjurs Kommune har i Øer Maritime Ferieby et stort anlagt feriecenter med 300 ferieboliger, som gennem de sidste 30 år er blevet renoveret.

I Syddjurs Kommune har man også mindre feriecentre som eksempelvis Bogensholmlejr (lejr ved Femmøller), Vigen (ferielejligheder hjertet af Ebeltoft) og Nedre Strandkær (29 værelser ved Mols lab). Udvikling af flere små feriecentre passer godt til profilen i Syddjurs Kommune og kommunen bør undersøge om det er muligt at udvikle flere af denne type overnatningsmulighed.

ØER MARITIME FERIEPARK
Foto: Landal GreenParks

1.3 Feriehuse

Med mere end 9.000 feriehuse er denne overnatningsform den største drivkraft i Syddjurs' turismeøkonomi. Feriehuse til udlejning har væsentligt højere lokaløkonomisk effekt end privatejede huse brugt af ejere og venner ("landliggere"). Udlejning betyder flere skabte jobs, mere lokal handel osv.

Udlejningsprocenten i Syddjurs Kommune er fornuftig på 13 procent. Landsgennemsnittet er på 16%, men forskellene på det tal svinger meget afhængig af sted i landet, gennemsnitsstørrelse på huse, helårsstand (isolering, varmekilder m.m.) og meget mere. I Varde Kommune er tallet over 50% hvorimod i Lolland Kommune ligger tallet under 5%.

Antal feriehuse og deres udlejningsgrad i Jyllands Østkysts kommuner 2022

	Antal feriehuse i 2022	Udlejningsgrad i 2022 pct.
Danmark	219.767	14,4
Region Midtjylland	45.118	21,7
Aarhus	1.528	5,1
Norddjurs	5.271	11,3
Syddjurs	10.292	10,7

Kilde Udviklingsplan Jyllands Østkyst, Kommuneopslag

I FORHOLD TIL DE NUVÆRENDE FERIAHUSE BØR SYDDJURS KOMMUNE GØRE TRE TING:

1. Flere huse til udlejning

Syddjurs Kommune kan ligesom andre kommuner tage en aktiv rolle i at understøtte at der udlejes flere huse. Det kan ske i samarbejde med destinationsselskaber og feriehusudlejningsbureauer ved at invitere til årlige informationsmøder om muligheder, skatteforhold, trends m.m. ved udlejning.

2. Flere nætter i eksisterende huse

Langliggere bruger deres huse mere, hvis der er grund til at besøge området. Det kan være pga. events og festivaler. Derfor kan det give mening for en kommune at understøtte aktiviteter, der får folk i husene i flere nætter. En enkelt ekstra nat i 9.000 feriehus skaber 13-15 nye jobs i Syddjurs Kommune. Hvis antallet af nætter blev hævet med syv, ville denne indsats skabe omkring 100 nye jobs, så det er bestemt værd at arbejde strategisk med.

Støtten behøver ikke at være penge til events eller festivaler fra kommunen. Det kan også være tilladelser, rådgivning m.m. Herudover kan kommunen i diverse samarbejdsaftaler med kulturinstitutioner, destinationsselskab m.fl. sætte fokus på aktivering af landliggere.

Der er desuden grund til at tro, at landliggere kan blive til borgere, hvilket også har en effekt i forhold til bosætning.

3. Udlæg af feriehus

Syddjurs Kommune har en styrkeposition ift. turisme, og derfor bør man overveje udlæg til flere feriehus; en udvikling Syddjurs Kommune allerede har fokus på fx med nye udlagte områder i Dråby, Begtrup og Egsmark. Området omkring Øer rummer et uforløst potentiale ift. udlægning af grunde, som vil binde området tættere sammen med Ebeltøft.

Ifm. udlægning af nye sommerhuse er det en fordel at tænke ind i adgang til infrastruktur og oplevelser, herunder stier, strand og kulturtilbud. Udlægning vil desuden være en mulighed for at bidrage til levende lokalsamfund.

Feriehusejeres gennemsnitlige gruppeforbrug og døgnforbrug i forbindelse med feriehusophold i eget sommerhus, fordelt på landsdel*, 2022.
(nb. Tallene for Syddjurs findes ikke)

	Gruppeforbrug per dag	Døgnforbrug per person	Gruppestørrelse
Hele landet	417	158	2,6
Østjylland	388	144	2,7

Kilde <https://www.visitdenmark.dk/sites/visitdenmark.com/files/2023-07/Sommerhusundersogelsen%202022%20-%20opdateret.pdf> s. 13

* Ejernes feriehusforbrug i forbindelse med opholdet i tabel 9 indeholder indkøb, transport, optankning, besøg af caféer, restauranter, attraktioner/kultur, events m.m. under opholdet, men ikke udgifter til el, vand, varme, vedligehold/renovation eller før-rejseforbrug, såsom indkøb af mad, drikke eller udstyr. Til beregninger af turismens økonomiske betydning estimeres denne del af VisitDenmark og Center for Regional- og Turismeforskning.

TILTAG 2

Fremtidens campingpladser

Turistovernatninger satte rekord i 2023 med over 64 mio. overnatninger på landsplan, dog gik camping gik tilbage med 600.000 overnatninger (fald på 4%). Den udvikling er en udfordring for Syddjurs Kommune eftersom campingpladser er en vigtig overnatningsform, hvor kommercielle camping overnatninger bidrager med 152 mio. kroner. Syddjurs Kommune er yderligere udfordret af, at området tiltrækker mange danske gæster (2 ud af 3 turister er danske), og at antallet af danske gæster er faldet med 8% på camping.

Campingpladserne bliver ofte undervurderet, fordi de betragtes som små virksomheder pga. lave omsætningstal og få medarbejdere.

Det er en fejl, for deres påvirkning og betydning lokalt er betydelig - camping skaber 150-175 arbejdspladser i Syddjurs Kommune. Derfor kan campingpladser i Syddjurs Kommune med fordel sidestilles med små landsbyer, hvor gæster lægger mange penge i lokal detailhandel, attraktioner og spisesteder.

Campingbranchen i Danmark udvikler sig markant i disse år med en gruppe af stærke pladser, der har størrelsen og penge til at udvikle sig, og en gruppe af mindre pladser, der er små og hyggelige, men kun skaber få direkte arbejdspladser.

Syddjurs Kommune har ni campingpladser. To ud af de otte campingpladser i Syddjurs Kommune har en størrelse, hvor de kvalificerer til at være dynamoer på nuværende tidspunkt. Både Ebeltoft Strand Camping og DCU Camping Ebeltoft agerer som større professionelle virksomheder, der tiltrækker gæster til området. Den tredje campingplads, som har en vis størrelse, er Mols Bjerger Camping (fælles ejerskab med Ebeltoft Strand Camping).

Hvis campingpladserne fortsat skal spille en rolle ift. at tiltrække overnatning, er det afgørende at campingpladserne i Syddjurs Kommune har de rette rammebetingelser. Derfor er det en anbefaling, at Syddjurs Kommune går i tæt dialog med 2+7 campingpladser, mhp. sikre, at kommune kan understøtte deres fortsatte udvikling, eksempelvis ved at understøtte samarbejde mellem de mindre pladser.

TILTAG 3

Mere naturnær overnatning

Syddjurs' natur og lokale fødevareaktører udgør en ideel ramme for naturnære overnatningstilbud i lille skala. Små overnatningsvirksomheder – som glamping, B&B eller ombyggede lader – kan løfte hobby virksomheder op på et professionelt og bæredygtigt niveau - og skabe bæredygtig vækst i landsbyer og lokalsamfund.

Bjørnen i Bjergene er et godt eksempel på Naturnær overnatning, der også skaber værdi til Syddjurs. Stedet tiltrækker gæster fra hele verden til Mols Bjerge og har i foråret 2025 haft besøg af et af verdens største medier fra USA, der kom hele vejen til Danmark for at besøge Bjørnen i Bjergene. Det er godt for hele Syddjurs Kommune.

En turismepolitisk redegørelse kan give administrationen mulighed for at dispensere og tillade projekter med under 100 enheder uden at skade naturen. Eksempler fra andre steder i Danmark – fx godser med overnatningstilbud – viser, at små initiativer kan få stor effekt.

De overordnede rammer for området er i udvikling, hvorfor det vil være en fordel for Syddjurs Kommune at følge den lovgivningsmæssige side meget tæt – så man kan agere, når det eksempelvis bliver muligt at udvikle nye overnatningsformater eller der fx kommer ny vejledning for glamping.

TILTAG 4

Autocampere

Markedet for autocampere er i vækst og matcher Syddjurs' profil perfekt. Med kyst, natur og kultur er området oplagt for autocamperturister – dog overnatter mange i dag uorganiseret, uden betaling og med uheldige konsekvenser for natur og parkeringspladser.

Campingpladserne i Syddjurs Kommune har heldigvis mange autocampere, og bør tage stilling til hvordan man ønsker at arbejde med autocampere eftersom de kommer hele året, bidrager positivt til økonomien osv. Formålet er at sikre, at gæster i autocampere får en god oplevelse, men også bidrage positivt og fair, når de besøger Syddjurs Kommune.

På Ebeltoft Havn bliver pladserne brugt til autocampere når bådene er i vandet. Der er også tænkt på autocamper parkering andre steder. Eksempelvis ved Helgenæs Fyr. Mange autocampergæster vil gerne tæt på naturen så god skiltning, tidsbegrænset parkering, nem betaling ved parkering m.m. skal planlægges på kommunalt niveau for at skabe en god balance for gæster og borgere. Det er også en mulighed for at skabe nye indtægter for kommunen.

I samarbejde med Visit Aarhus bør man undersøge muligheder for at gøre Syddjurs Kommune til et hotspot for denne målgruppe fordi området er et godt match til disse gæster. Det handler om at finde de bedste fysiske løsninger (parkering, skiltning m.m.) men også i forhold til marketing og profilering. Syddjurs Kommune har mange danske gæster så det er oplagt at indtænke udenlandske autocampergæster i dette arbejde. Det vil gøre kommunen mindre afhængig af danske gæster på sigt.

TILTAG 5

Transformer til nye overnatningsformer

Transformation af udtjente bygninger er mere bæredygtigt end opførelsen af ny bygninger. Derfor skal mulighed for transformation bruges aktivt når Syddjurs Kommune søger mere overnatningskapacitet. Udover at give mere bæredygtigt byggeri giver det ofte også smukkere løsninger at tænke transformation før nybyggeri.

Det er svært og ofte også dyrt at lave transformationsprojekter, men de giver mening på andre niveauer, så de skal indtænkes i turismeplanlægningen i Syddjurs Kommune. Syddjurs Kommune har i Maltfabrikken et af de mest kendte og markante transformationsprojekter i Danmark. Man har vist det var svært, men muligt.

Transformationsprojekter til ny overnatningskapacitet kan være i form af gamle og overflødiggjorte landbrugsejendomme til turismevirksomheder, en potentiel afledt effekt af den grønne trepart. Møllerup Gods er et eksempel på, at det kan lykkes. Det kan også være gamle produktionsvirksomheder i mindre byer. Andre steder har det været gamle mejerier, stationsbygninger m.m. Transformation til overnatning kan også være på havneområder hvor gamle haller, forlagte produktionsfaciliteter m.m. kan være mulige små hoteller.

Syddjurs Kommune har en række havneområder, der kunne være et naturligt sted at starte med en afdækning af mulighederne for transformation til overnatningsvirksomheder. Steder som Ebeltoft Havn, Kongsgårde, Øer Maritim m.fl. kunne afdækkes.

KALØ
Foto: Matti Rosenkranz

INDSATSOMRÅDE 4

KULTUR OG ATTRAKTIONER

Kulturturisme er et voksende fokusområde både nationalt og internationalt. Kulturens rolle i turismeudviklingen handler ikke blot om at tilføre oplevelser, men om at skabe identitet, autenticitet og dybde i gæstens møde med et sted. I turismesammenhæng skelnes ofte mellem "reason to go" – det, der tiltrækker gæsten – og "reason to stay" – det, der forlænger opholdet og skaber merværdi. Begge begreber er særdeles relevante for Syddjurs Kommune og bør tænkes aktivt ind i kommunens kulturindsats.

Syddjurs rummer i forvejen stærke kulturtilbud og attraktioner, der ligger dog et betydeligt potentiale i at integrere kultur og turisme endnu tættere. Det gælder både i planlægningen af nye initiativer og i støtten til eksisterende. Ved eksempelvis at stille krav om, at kulturtilskud også retter sig mod turister – fx ved at reservere 10 % af et tilskud til aktiviteter eller kommunikation, der henvender sig til nationale og internationale gæster – kan man styrke kulturens rolle i turismeudviklingen markant. Et konkret eksempel kunne være at sikre flersproget formidling af udstillinger, forestillinger eller events, så kulturtilbuddene når ud over kommunegrænsen.

En samtænkning af kultur og turisme kan dermed synliggøre nye publikumsgrupper, øget synlighed og styrket bæredygtighed for kulturaktørerne – samtidig med, at det bidrager til at gøre Syddjurs til en endnu mere attraktiv helårsdestination.

TILTAG 1

Udvikle kulturkraftcentre

Syddjurs Kommune har en enestående mulighed for at udvikle flere kulturkraftcentre – steder, der ikke blot fungerer som lokale mødesteder, men som i høj grad kan fungere som “reason to go”-attraktioner for både nationale og internationale turister. Med en bevidst indsats kan flere af kommunens eksisterende kulturmiljøer udvikles til stærke, formidlingsmæssigt bærende fyrtårne med bred appel.

Museum Østjylland er en oplagt samarbejdspartner i denne sammenhæng. Museets fire udstillingssteder i Ebeltoft – Farvergården, Det Gamle Rådhus Skatkammer Siam og Maltfabrikken – spiller en vigtig rolle i byens kulturarv, som dog i dag har begrænset synlighed i turismesammenhænge, som andre byer som Ribe og Sønderho på Fanø har stor succes med. Der ligger et stort potentiale i at koble udstillingerne tættere til Ebeltofts status som købstad, grundlagt i 1301. En styrket historiefortælling, som bringer byens udvikling og royale anekdoter til live – fx historier om nyanlagt belægning og pyntede balkoner ved kongelige besøg – og Nordeuropas ældste bevarede købstadsfarveri – vil kunne differentiere Ebeltoft tydeligere fra andre historiske byer og skabe en stærkere helhedsoplevelse for besøgende.

Et andet område med stort, ofte overset, potentiale er de højskoler, der findes i Syddjurs Kommune, herunder Rønde Højskole, Kalø Højskole, Djurslands

Folkehøjskole ved Tirstrup og Den Europæiske Filmhøjskole i Ebeltoft. Højskolerne tiltrækker kursister fra både Danmark og udlandet, der søger fordybelse, fællesskab og kulturel berigelse. Ved at styrke synergierne mellem højskolemiljøerne og øvrige kultur- og turistattraktioner i området kan Syddjurs løfte sin profil som en destination for kulturturisme.

Også kommunens herregårde og godser rummer stort potentiale som kultur-bærende destinationer. Møllerup Gods, Rosenholm Slot, Kalø Hovedgård og Rugård Gods er markante historiske lokaliteter med hver deres unikke karakter og mulighed for udvikling. I samspil med oplevelser som fx Verdensballetten, lokale fødevareproduktioner og naturbaserede aktiviteter kan godserne udvikles som stærke, unikke destinationer med bred appel – særligt for det voksende publikum, der søger kulturhistorie, ro og autenticitet.

TILTAG 2

Udvikle events og festivaler

Events og festivaler er blandt de stærkeste “reason to go”-elementer i turismen. De kan fungere som selve anledningen til et besøg og trække både lokale, nationale og internationale gæster til kommunen. I Syddjurs Kommune findes allerede en række velbesøgte og stemningsfulde begivenheder som en filmfestival, en vinfestival, Rosenholm Festivalen i Hornslet, Klassiske koncerter i Djurs & Mols, Den Grænseløse Festival på Havmøllen med omkring 500 gæster og Ebelfestivalen med mere end 40.000 besøgende i løbet af uge 42. Alligevel er der fortsat et stort uudnyttet potentiale for at bruge events og festivaler som løftestang for helhedsoplevelser og øget turismeomsætning.

Nøglen ligger i bedre koordinering på tværs af aktører i værdikæden. Når overnatningssteder, restauranter, attraktioner og oplevelsesudbydere informeres og samarbejder om store events, kan de målrette deres markedsføring og kapacitet – og dermed bidrage til, at gæsterne bliver længere og bruger flere penge under deres ophold. Det skaber en “reason to stay”, der bygger videre på selve eventen.

Et godt eksempel er Verdensballetten, som gæster Møllerup Gods og tiltrækker flere hundrede gæster. På samme måde tiltrækker internationale golfturneringer på Lübker Golf Resort et publikum med højt forbrugspotentiale. Når arrangementer af den størrelse planlægges i samspil med områdets hoteller, feriehusudlejere og restauratører, kan hele destinationen løftes.

Også mindre og nicheprægede events kan skabe betydelig værdi, hvis de tænkes helhedsorienteret. En barokfestival eller en vinfestival arrangeret af lokale vinhandlere i Ebeltøft og Mols tiltrækker et dedikeret publikum, som ikke blot

køber billet – men også har behov for overnatning, bespisning og måske endda forlænget ophold med oplevelser i området. Her er det afgørende at understøtte og styrke rammerne for, at den slags events kan vokse og forankres.

Syddjurs har mange unikke steder og aktører, der med fordel kan aktiveres mere i forbindelse med events. Det gælder fx Kulturhotellet i Rønde, Gårdbryggerier, Lyngsbækgaard og Nøset (Strandgaarden) – steder med autenticitet og potentiale, der kan kobles på større eventinitiativer eller skabe egne signaturbegivenheder.

En strategisk indsats for events og festivaler handler derfor ikke kun om at skabe flere arrangementer – men om at styrke infrastrukturen omkring dem, sikre koordination og løfte dem som bæredygtige turismeprodukter med stærk lokal forankring.

TILTAG 3

Kultur i by og i landskabet

Syddjurs Kommune rummer en bred vifte af kulturtilbud og attraktioner, som både har stor lokal betydning og potentiale som turismemagneter. Kulturindsatsen i kommunen er strategisk funderet og bygger på et samspil mellem stærke, bybaserede kulturhuse og oplevelser i landskabet. Denne kombination giver mulighed for at skabe en helhedsoplevelse, hvor det autentiske, det nære og det spektakulære kan gå hånd i hånd.

Syddjurs Kommune arbejder målrettet med at udvikle og forankre kulturhuse som bærende fyrtårne for kulturlivet. Maltfabrikken i Ebeltoft, Kulturhotellet i Rønde, Molsværket i Knebel og det kommende kulturhus i Hornslet er centrale omdrejningspunkter i denne indsats. Maltfabrikken har siden åbningen markeret sig som et kulturelt samlingspunkt og er lykkedes med at positionere sig som et turismefyrtårn – et "reason to go" – både for danske og internationale gæster. For at bevare og videreudvikle denne position kræves en kontinuerlig indsats og et strategisk fokus, ikke mindst fra kommunens side, for konkurrencen om opmærksomheden er stor.

Syddjurs Kommune rummer en lang række kirker, der ikke blot tjener som religiøse samlingspunkter, men også udgør markante kulturhistoriske pejlemærker i landskabet. Flere af dem er arkitektonisk, historisk og formidlingsmæssigt så unikke, at de bør indgå som en del af kommunens samlede fortælling og turismetilbud.

Thorsager Rundkirke er et særligt eksempel. Som Danmarks eneste rundkirke på fastlandet tiltrækker den både historisk interesserede gæster og besøgende, der søger arkitektoniske oplevelser. Dens beliggenhed tæt ved Letbanen og i en landsby med potentiale for lokal formidling og oplevelsesudvikling gør den til en oplagt del af den samlede turismeinfrastruktur.

Også kirker som Ebeltoft Kirke, Bregnet Kirke, Dråby Kirke, Maria Magdalene Kirke i Ryomgård og Tved Kirke rummer både kulturhistoriske og æstetiske kvaliteter, der kan indgå i ruter, temaguides og kulturfortællinger. Ebeltoft Kirke er centralt placeret i byen og rummer flere spændende gravminder og en stærk forbindelse til byens maritime historie. Maria Magdalene Kirke i Ryomgård skiller sig bl.a. ud ved at have kalkmalerier, der kan dateres tilbage til midten af 1400-tallet. Tved Kirke ligger højt i landskabet og har en imponerende udsigt over Kattegat, hvilket gør den oplagt som stop på vandreruter og cykelstier i området.

Ved at tænke udvalgte kirker aktivt ind i kulturturisme og den samlede destinationsudvikling – eksempelvis via guidede ture, digitale fortællinger og samarbejde med menighedsråd – kan Syddjurs styrke sin profil som et område, hvor historie, æstetik og natur mødes på en autentisk og vedkommende måde.

Ud over de etablerede kulturhuse rummer Syddjurs et stort – og i mange tilfælde uudnyttet – potentiale for kulturformidling i landskabet. Her skabes ofte stærke og mindeværdige oplevelser med afsæt i naturen, frivillighed og lokale fortællinger. Der er inspiration at hente fra det vellykkede samarbejde om at skabe en sammenhængende fortælling om Tolkien og få historien frem ude i landskabet.

Et andet eksempel er Sletterhage Fyr, hvor et enkelt setup danner rammen om en rig og alsidig oplevelse. Nogle kommer for at se selve fyret, andre for at spise is, holde picnic eller søge ly for regnen. Et frivilligt korps sørger for, at fyret er åbent og levende, og mindre udstillinger og adgang til tårnet skaber mulighed for at forlænge opholdet. Det er også frivillige, der holder Birkesig Kalkovne åbne, så offentligheden kan opleve, hvordan der blev brændt kalk for mere end 100 år siden.

I fremtiden kan kulturen i naturen få endnu større betydning. Et eksempel er et potentielt kommende superrev i Kattegat – en del af Nationalpark Mols Bjerge – som med sin unikke kombination af natur, formidling og kunstnerisk iscenesættelse har potentiale til at blive et fremtrædende kulturelt oplevelsestilbud og et nyt "reason to go" for Syddjurs Kommune.

SLETTERHAGE FYR
Foto: Jakob Vingtoft

TILTAG 4

De stærke attraktioner

Syddjurs Kommune er en af Danmarks førende destinationer for familievenlig turisme. Kommunen rummer en koncentration af store attraktioner, som – målt på både kvalitet og besøgstal – kun matches af destinationer som København og Billund. Dette giver området en markant og differentieret position i det danske turismelandskab.

Besøgstal på attraktionerne i Syddjurs Kommune		
	Besøg i 2023	Udvikling ift. 2022
Djurs Sommerland	811.588	-7,6%
Fregatten Jylland	65.431	-8,6%
Museum Østjylland Ebeltoft	266.077	6,8%
Glasmuseet Ebeltoft	29.587	-12,5
Skandinavisk Dyrepark	39.372	-14,9%
Nationalpark Mols Bjerge	Ingen besøgstal	
Ree Safari Park	175.600 (tal fra 2022) 176.000 (tal fra 2023)	-5,2 (udv. fra 2021 til 2022)

Attraktionslisten 2023; VisitDanmark; juli 2024, samt attraktionslisten 2022. Ree Safari Park: <https://regn-skaber.cvrapi.dk/00352771/amNsb3VkczoVLzAzLzlxLzhjLzgwLzJmLzk1MTItNDRhMi05Yzg0LWI1ZGEzZTQyYjFiMA.pdf>
Flere små attraktioner og kulturtilbud, som ikke er nævnt.

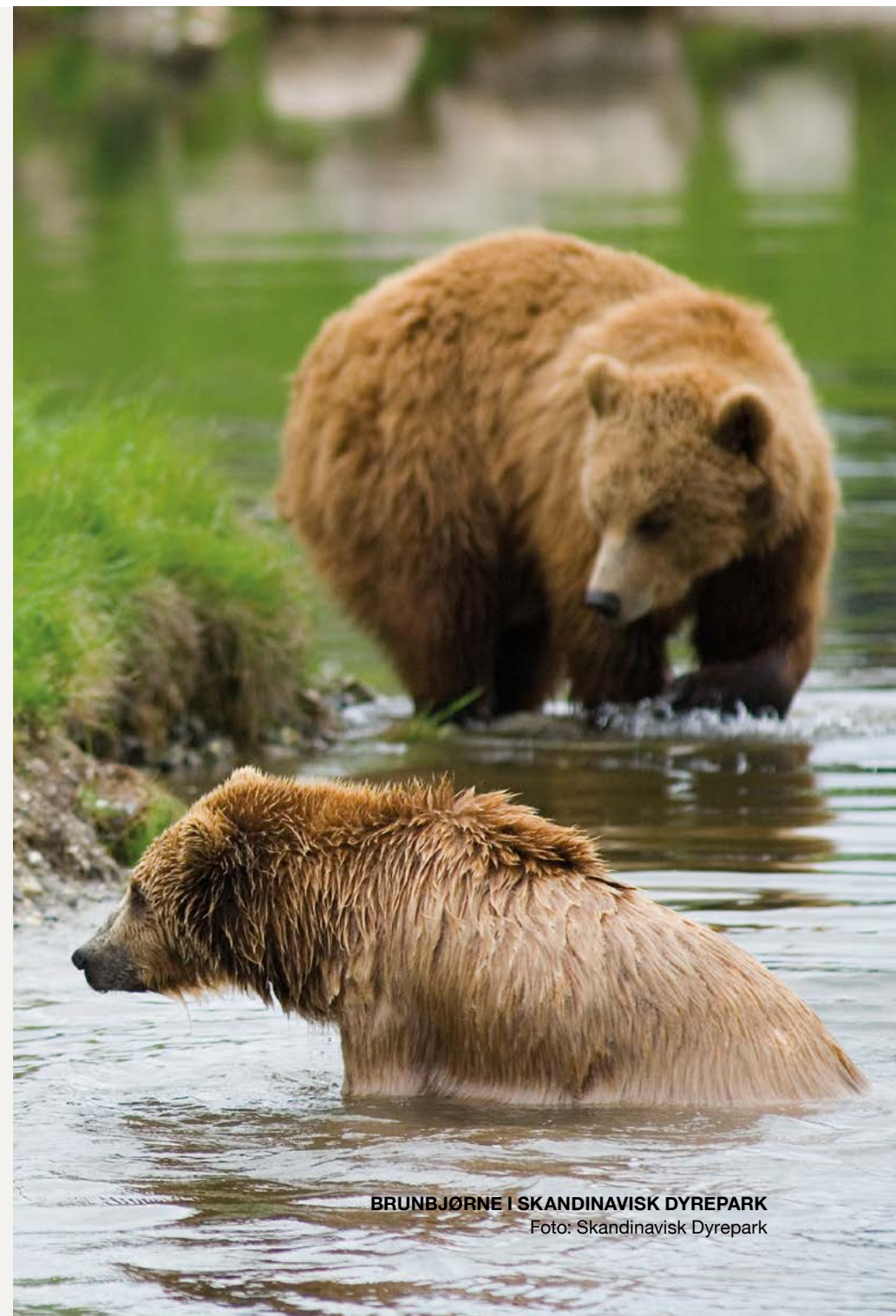
Turismeforbrug og turismeandel fordelt på kommuner, sorteret efter turismeforbrug, Region Midtjylland og Nordjylland, 2022					
(mio. kr.)	I alt (mio. kr.)	Kommercielle overnatninger (mio. kr.)	Ikke kommercielle overnatninger og endagsrejsende (mio. kr.)	Samlet udbud* (mio. kr.)	Turismeandel af samlet udbud (pct)
Danmark	152.609	97.678	54.931	7.721.127	2,0
Region Midtjylland	30.336	18.215	12.121	1.624.449	1,9
Syddjurs	2.356	1.385	971	33.074	7,1
Kilde <i>Turismens Økonomiske betydning (2022).</i>					
Syddjurs repræsenterer dermed ca. 1,5% af Danmarks turismeomsætning (2356*100/152609 = 1,54%)					

*Udbud: Kommercielle overnatningsformer: Hoteller, camping, vandrerhjem, feriecentre, lystbådehavne, festival, bondegårdsferie, krydstogt, lejet feriehus og lejet helårsbolig. Ikke-kommerciel overnatning og endagsrejsende omfatter turister, der benytter eget feriehus, overnatter privat hos familie og venner samt endagsgæster.

Djurs Sommerland er den mest ikoniske attraktion i kommunen og blandt de største forlystelsesparker i Danmark med mere end 850.000 besøgende årligt. Parken er en afgørende drivkraft for turismen i regionen og har et stærkt brand, også internationalt. Men Syddjurs tilbyder meget mere end én stor attraktion. Ree Park Safari, Fregatten Jylland og Skandinavisk Dyrepark er blandt de oplevelsestilbud, der kombinerer naturoplevelser, læring og underholdning på højt niveau. Disse attraktioner udgør tilsammen et alsidigt og familievenligt oplevelsesbillede, hvor kvalitet og autenticitet går hånd i hånd.

Samlet set beskæftiger turismevirksomhederne i kommunen omkring 900 medarbejdere og udgør dermed en væsentlig del af den lokale beskæftigelse og erhvervsstruktur. De stærke attraktioner er grundstammen i turisme-økonomien og bidrager væsentligt til de over 2,4 milliarder kroner, som turismeforbruget årligt genererer i Syddjurs.

Når man har en særlig styrkeposition, kræver det vedvarende fokus at bevare og udvikle den. De stærke attraktioner i Syddjurs skal ikke blot fastholdes – de skal støttes i at videreudvikle sig, og have nogle rammer stillet til rådighed, som f.eks. implementeringsplanen Hjertet af Djursland som de kan lave turisme inden for. Dette vil muliggøre, at området også i fremtiden kan tiltrække besøgende i stor skala og forblive en af Danmarks mest attraktive familie-destinationer. Det kræver et smidigt og godt samarbejde mellem kommune og attraktion

BRUNBJØRNE I SKANDINAVISK DYREPARK
Foto: Skandinavisk Dyrepark

INDSATSOMRÅDE 5

NATUR OG OUTDOOR

Naturen udpeget som en strategisk styrkeposition i Udviklingsplan for Jyllands Østkyst, hvor de særegne og autentiske naturoplevelser – både til lands og til vands – fremhæves som et bærende potentiale, der skal styrkes og udvikles.

Netop naturen er et af Syddjurs Kommunes stærkeste kort – og en central drivkraft for både turisme og livskvalitet. Med sin unikke kombination af kuperede landskaber, lang kystlinje, fredede naturområder og en høj koncentration af rekreative tilbud, er kommunen særligt godt positioneret til at udvikle sig som en destination for natur- og friluftsbaseret turisme.

Kommunens landskab er skabt af isens bevægelser og smeltevandets kræfter og fremstår i dag med bakkedrag, randmoræner og smeltevandsdale, der gør området til ét af de mest markante og let aflæselige istidslandskaber i Danmark. Fra Trehøje og Agri Bavnehøj til Kalø Vig og Kolindsund er det muligt at opleve landskabsformer, som tydeligt bærer istidens præg. Denne geologiske arv udgør en særlig styrke i udviklingen af naturoplevelser, både som baggrund for vandring, cykling og udeliv, og som en fortælling, der formidler forbindelsen mellem natur, klima og kulturhistorie.

Syddjurs rummer både Nationalpark Mols Bjerge, en kommende Naturnationalpark og flere områder med national og international bevågenhed – bl.a. pga. placeringen af Jernhatten, Nationalpark Mols Bjerge og Mols Bjerge-stien i Danmarks Naturkanon. Dette medfører ikke kun synlighed, men også et ansvar for at udvikle turismen med omtanke for natur, klima og lokal opbakning.

Efterspørgslen efter naturoplevelser er stigende. Corona-pandemien ændrede danskernes og turisternes bevægelsesmønstre, og mange har fastholdt glæden ved naturaktiviteter – fra de lange vandreture til den korte gåtur med udsigt. Flere gæster søger autentiske, men lettilgængelige oplevelser: Korte vandreture med god skiltning, picnicsteder med udsigt, aktiviteter for børn og voksne, unikke steder som Flintholm og Skovhaven ved Kolind generelt steder, hvor man kan være sammen uden nødvendigvis at forbruge. Syddjurs Kommune har potentiale til at favne begge dele.

Med øget brug følger slitage, behov for styring og hensyn til både dyre- og planteliv. Det stiller krav om langsigtet planlægning, samarbejde på tværs og en tydelig fortælling om, hvordan Syddjurs arbejder for at skabe en bæredygtig naturdestination til glæde for både gæster og lokalsamfund.

TILTAG 1

Djursland–Bjerge og strand

Syddjurs Kommune er med en kystlinje på 145km det eneste sted i Danmark, hvor bjerge og strand mødes i ét samlet landskab. Denne særlige kombination giver kommunen et unikt potentiale for at positionere sig som en differentieret naturdestination. Nationalpark Mols Bjerge udgør kernen i det kuperede landskab med dramatiske udsigter og stor variation i naturtyper, mens kyststrækningerne omkring Ebeltoft Vig, Begtrup Vig og Helgenæs tilføjer et karakterfuldt, maritimt element med rolige vige og familievenlige strande. Sammen skaber disse landskaber en sjælden naturvariation, som ikke findes andre steder i landet.

Den unikke naturprofil i Syddjurs Kommune stopper ikke ved kommunegrænsen. Nabokommunerne Aarhus og Norddjurs rummer også stærke natur- og kystlandskaber, og en styrket kobling mellem områderne kan løfte hele regionens profil som samlet naturdestination. For gæsterne er det ikke afgørende, hvilken kommune de befinder sig i; de søger sammenhængende oplevelser, god infrastruktur og tydelig formidling. Det kræver, at kommunerne samarbejder tættere om både planlægning, skiltning, markedsføring og drift.

Eksempelvis kan fortællingen om “bjerge og strand” nemt forlænges mod nord gennem Norddjurs’ kyststrækninger – og mod vest gennem Aarhus’ grønne bagland og adgang til rekreative områder som Kalø Skovene og de ydre dele af Nationalpark Mols Bjerge. Sammenhængende oplevelseskæder, ruteplanlægning og fælles naturformidling vil kunne styrke både Syddjurs og hele Østjylland som en samlet og attraktiv outdoordestination.

I dele af Jyllands Østkyst er vandkvaliteten under pres, men i Syddjurs findes fortsat mange områder med høj badevandskvalitet og fredelige kyststrækninger. Antallet af Blå Flag lokationer er 7 i 2025 for Syddjurs Kommune – 6 strande og

Ebeltoft Trafik- og Lystbådehavn. Det giver mulighed for at udvikle en nænsom form for outdoorturisme, hvor kajakture, vinterbadning, snorkling eller strandvandring bliver en del af gæsteoplevelsen uden at forringe naturens tilstand. Den milde kyst og de stille vige egner sig særligt godt til formidling og lavintensive naturoplevelser.

Samtidig kræver udviklingen af natur- og outdoorturismen en langsigtet og koordineret indsats. For at beskytte og udvikle området klogt og bæredygtigt, er det nødvendigt at tænke på tværs af lodsejere, lokale aktører og myndigheder. Med data, sensorer og løbende monitorering af brugsmønstre og naturens tilstand kan kommunen tilpasse sine indsatser dynamisk så både naturen og oplevelsen styrkes.

TILTAG 2

Sammenhængende rekreativ infrastruktur

Rekreativ infrastruktur er en central indsats i Udviklingsplan for Jyllands Østkyst og udgør en nøglekomponent i udviklingen af både bæredygtig turisme og attraktive levevilkår. De grønne og blå forbindelser skaber adgang til landskaber, byrum og oplevelser – og forbinder hverdagens liv med feriens bevægelser. Samtidig bidrager de til øget mobilitet, sundhed og lokal stedsudvikling.

Syddjurs Kommune dækker et stort geografisk område med en spredt turisme-struktur. Afstanden mellem hotspots er betydelig – eksempelvis er der næsten 22 kilometer mellem Jernhatten og Trehøje, to af kommunens mest besøgte natursteder. Begge tiltrækker tusindvis af gæster, men forbindelsen imellem dem er svag. Det illustrerer behovet for at skabe stærkere sammenhænge både fysisk, kommunikativt og oplevelsesmæssigt.

Kommunen råder allerede over flere rekreative stier, der forbinder natur, kyst og by, men der er behov for at styrke og udvikle dem strategisk. Med et så stort og varieret område som Syddjurs er det ikke muligt at tilbyde komplet wayfinding, skiltning og faciliteter overalt. Derfor kræver det en bevidst prioritering, hvor investeringer koncentrerer sig dér, hvor potentialet for turisme, lokal brug og stedsudvikling er størst.

Forbindelsen mellem Gåsehage og Ebeltoft rummer oplagte muligheder. Her findes både et stærkt vandreprodukt (Gåsehagestien), der allerede binder de to steder sammen gennem rekreativ infrastruktur, som dog kan aktiveres yderligere, fx ved at koble op til overnatning i Øer Maritime Ferieby.

Tilsvarende rummer området omkring Kalø Vig og Rønde et markant og fortsat underudnyttet potentiale. Kalø Vig fungerer som naturligt bindeled mellem kyst og bagland, og området kombinerer unikke natur- og kulturoplevelser med nærhed til overnatning og byliv. Med Kalø Slotsruin som ikonisk udflugtsmål, Nappedam Havn, Kalø Landbrugsskole, Jagtens Hus og fredede landskaber omkring Kalø Gods, er området oplagt som omdrejningspunkt for både lokale og besøgende. En styrket fysisk forbindelse mellem Kalø Vig og Rønde gennem stier, formidling og oplevelsesdesign, vil Danhostel Rønde og Kaløvig Kursuscenter som aktiv overnatningskapacitet, og Rønde som handelsby for turister kunne skabe nye gæstestrømme og understøtte både hverdagsliv og turisme.

En styrket fysisk forbindelse mellem Kalø Vig og Rønde – gennem stier, formidling og oplevelsesdesign – kan. Med Danhostel Rønde og Kaløvig Kursuscenter som aktiv overnatningskapacitet, og Rønde som handelsby for turister, kan en styrket infrastruktur skabe nye gæstestrømme og øget lokalomsætning

Planlægningen af den rekreative infrastruktur skal ske helhedsorienteret – både på tværs af kommunegrænser og med blik for nationale sammenhænge. Lokale stier skal løftes til synlige og attraktive oplevelsesprodukter, og kobles til formidling, kultur, natur og lokale fortællinger. Djurslandsstien er et godt eksempel på et eksisterende initiativ med stort potentiale. Den kan udvikles, så den i højere grad bliver et rejsemål i sig selv, og danner grundlag for kommercielle oplevelsestilbud med base i fx Ebeltoft og Rønde, hvor kultur, overnatning, spisesteder og handelsoplevelser kan spille tættere sammen med stien.

TILTAG 3

Cykelturisme og vandreturisme

Cykel- og vandreturisme er i vækst, både i Danmark og internationalt, og rummer et stort potentiale for Syddjurs Kommune. Naturen, landskabet og afstanden mellem byer og oplevelser passer ideelt til disse rejseformer, og der er allerede stærke produkter at bygge videre på.

Syddjurs Kommune arbejder aktivt med supercykelstier som en del af både grøn mobilitet og turismeudvikling. Supercykelstier er højkvalitetsruter, der ikke kun gavner pendlere, men også cykelturister, der efterspørger komfort, tryghed og gode oplevelser undervejs.

Den nationale cykelrute Østkyststruten løber gennem Syddjurs og binder geografien sammen langs kysten. Samtidig udgør fjorde, åer og lystbådehavne en stærk blå infrastruktur, der, i samspil med grønne stier, skaber muligheder for at udvikle oplevelsespakker og sammenhængende ruter. Særligt bør det tværkommunale samarbejde styrkes, så oplevelsen for gæsten bliver sammenhængende uanset kommunegrænser.

Syddjurs Kommune har desuden et oplagt potentiale for vandreturisme. Her er to typer af oplevelser i spil: den klassiske ”fra sted til sted”-vandring, hvor gæsten skal kunne planlægge overnatning, måltider og transport langs ruten, og den mere udbredte selvguidede dagsvandring, hvor gæsten parkerer bil eller cykel og går en tur i landskabet, før vedkommende vender tilbage til udgangspunktet.

Begge former skal tænkes ind i udviklingen. Den ene kræver koordinering med overnatningssteder, detailhandel og spisesteder. Den anden kræver gode kort, tydelig skiltning og en høj kvalitet i både stier og landskabsfortællinger. Et inspirationspunkt er Røsnæs Rundt ved Kalundborg, hvor 21 udvalgte steder på ruten har forvandlet en vandrerute til en destination i sig selv. Internationalt er markedet enormt. Der er fx flere medlemmer i Hamborgs vandrelaug end der bor mennesker i Aarhus, og Hamborg ligger tæt på Djursland. Med den rette indsats kan Syddjurs tiltrække flere gæster fra det tyske marked og andre nærliggende regioner.

Mols Bjergerstien og Molsruten er allerede i dag vandreprodukter i international klasse. Ruten er af høj kvalitet, tilgængelig, naturskøn – og den er betalt for. Nu skal den bruges og aktiveres endnu mere. Gæster vælger i stigende grad Syddjurs på grund af produkterne, og det kommer både overnatningssteder, restauranter og butikker til gode. Men infrastrukturen kan fungere bedre. Bedre kobling til overnatning, bedre skiltning, flere støttepunkter og stærkere fortællinger undervejs kan gøre Mols Bjerger til en endnu mere efterspurgt destination for vandreturisme.

Syddjurs Kommune kan med fordel arbejde med at styrke og certificere både cykel- og vandreruterne, så de opfylder både nationale og internationale standarder og bliver tydelige produkter i udbuddet, og i kommunikationen overfor gæsterne. Certificeringer er ikke bare bureaukratiske mærkater. De er synlige kvalitetsstempler, der hjælper danske og udenlandske turister med at vælge oplevelser med høj kvalitet.

Det ikke nødvendigvis nye initiativer, der henvender sig til cykel- og vandreturisten, der mangler, men snarere bedre koordinering og strategisk samarbejde mellem aktørerne. Med en fælles indsats og et styrket overblik over de eksisterende tilbud kan produkterne samles, pakkes og markedsføres tydeligere. Samarbejdet bør også række ud over kommunegrænsen, fx i form af Djursland Rundt med Norddjurs Kommune eller en fælles cykeloplevelse mellem Ebeltøft og Aarhus.

Ved at samle kræfterne om få stærke og sammenhængende oplevelser kan Syddjurs differentiere sig som cykel- og vandredestination.

Turismeforbruget fordelt på produkter, Syddjurs, 2022

	I alt		Danskere		Udlændige	
I alt	Mio. kr.	Pct.	Mio. kr.	Pct.	Mio. kr.	Pct.
	2356	100	1690	100	666	100
Turismeprodukter	971	41	743	44	228	34
Heraf						
• Overnatning	216	9	149	9	67	10
• Restaurant	309	13	241	14	68	10
• Lokal transport	302	13	228	13	74	11
• Rejseservice	12	0	9	1	2	0
• Kultur og forlystelser	129	5	114	7	15	2
• Lystbådehavne	3	0	2	0	0	0
Detailhandel	813	35	587	35	226	34
Heraf						
• Føde- og drikkevarer samt tobak	385	16	274	16	111	17
• Benzin og andet brændstof	178	8	148	9	30	5
• Andet	250	11	165	10	85	13
Andre produkter	572	24	360	21	212	32

Kilde Turismens Økonomiske betydning (2022).

INDSATSOMRÅDE 6

SAMMENHÆNGSKRAFT

TILTAG 1

Infrastruktur der binder sammen (fysik)

En velfungerende infrastruktur, der binder attraktioner, natur, byer og oplevelser sammen, er afgørende for både turister og lokale. Og mange af de vigtigste forbindelser løber på tværs af kommunegrænser. Derfor er samarbejde og fælles planlægning en forudsætning.

Mols Bjerge-stien er et unikt vandreprodukt, der rummer potentiale. Det tiltrækker allerede gæster, men som rummer potentiale for mere. Ruten skal løftes fra naturprodukt til kommerciel turismeoplevelse – med klar formidling, stærk markedsføring og et oplevelsesudbud, der kobler til overnatning og service. Den udvikling bør ske i tæt samarbejde mellem Syddjurs Kommune, VisitAarhus og Nationalpark Mols Bjerge.

Djursland rummer i dag en rute, der forbinder Aarhus og følger kysten hele vejen rundt. Med inspiration fra succeser som Gendarmstien i Sønderjylland bør der foretages en fælles afdækning, i samarbejde med Norddjurs, Aarhus og Randers Kommune, af hvorvidt der allerede ligger et færdigt succesfuldt produkt, der blot skal løftes (marketing, wayfinding ect.), potentielt til et større nationalt eller internationalt vandreprodukt. Med kobling til Aarhus Hovedbanegård og Randers Station kunne ruten blive attraktiv for gæster, der rejser uden bil.

Syddjurs Kommune har en stor havn i Ebeltoft samt flere små lokale havne med stor betydning for turismen. Disse bliver naturlige samlingspunkter for borgere og gæster. Syddjurs Kommune kunne finde inspiration fra eksempelvis Langeland Kommune, der arbejder aktivt med havnene i et fælles projekt, de kalder "Shores". Et samarbejde omkring havne på hele Djursland er oplagt i samarbejde med Norddjurs Kommune.

Det er muligt at cykle fra Aarhus til Ebeltoft men der er ingen officiel skiltning. Fordi cykelturisme (både med og uden overnatning) er stort internationalt kunne Syddjurs- og Aarhus Kommune vælge at se på muligheden for at skabe en navngivet cykeloplevelse mellem de to byer. Produktet kunne udvides til "Djursland Rundt" i samarbejde med Norddjurs Kommune.

Cykelturisme er i markant vækst i udlandet og tiltrækker målgrupper, som lægger overnatninger, besøger spisesteder og efterspørger kvalitet i landskab og service. For Syddjurs Kommune udgør cykelturisme et stort uudnyttet potentiale. Det er i dag muligt at cykle fra Aarhus til Ebeltoft, men ruten er ikke officielt skiltet. Et stærkt samarbejde mellem Aarhus og Syddjurs Kommune kunne munde ud i en navngivet og formidlet cykeloplevelse mellem by og land – med potentiale til Djursland Rundt.

TILTAG 2

Store grønne dagsordener (politik)

Kommuner har i disse år store forpligtelser i forbindelse store grønne dagsordener. Det kræver store interne ressourcer at løfte disse nationale krav for Syddjurs Kommune.

Store grønne dagsordener fylder mere og mere i den kommunale opgaveløsning – og Syddjurs Kommune står, som mange andre, overfor komplekse krav og forpligtelser inden for klima, biodiversitet og bæredygtighed. Det kræver både langsigtet planlægning og store interne ressourcer.

I forbindelse med Udviklingsplan for Jyllands Østkyst arbejder man med begrebet ”10% turisme”. Det betyder, at Syddjurs Kommune vil prøve at indtænke turisme i alle indsatser omkring Grøn Trepert, kystsikring,

mobilitet m.m. så de kan være løftestænger for turismeudvikling. Det kan være skiltning på flere sprog i forbindelse med klimatilpasningsprojekter, etablering af udkigsposter langs kystbeskyttelser – eller at rekreative stier planlægges som en integreret del af grøn infrastruktur.

Tænkningen handler ikke om, at turismen skal dominere, men om at give den en plads – og styrke formidlingen, oplevelsen og anvendeligheden af de grønne investeringer. På den måde understøtter man også borgernes brug og forståelse af naturen.

Folkeparken i Ebeltøft kombinerer bypark, klimatilpasning og rekreative værdier i ét samlet greb er også et godt eksempel. Den type projekter, hvor tekniske løsninger får oplevelsesmæssig merværdi, bør prioriteres og tænkes ind som en del af kommunens strategi for grøn udvikling – med turismen som en af flere medspillere. Kolindsund rummer samme muligheder.

TILTAG 3

Tværgående samarbejde (praktik)

Turister kender ikke kommunegrænser – og de tager sjældent hensyn til dem. Derfor giver det ofte ikke mening, at én kommune forsøger at dække alle behov og ønsker alene. I stedet skal turismen udvikles i samarbejde både internt i kommunen og på tværs af kommuner, organisationer og virksomheder.

Interne samarbejder omkring turisme

Eftersom Visit Aarhus er ejet af Syddjurs Kommune og fem andre kommuner bør denne vigtig samarbejdspartner ses som en intern samarbejdspartner. Erfaringer fra bl.a. Vestkysten og Limfjorden viser, at et tæt og koordineret samarbejde mellem kommune og destinationsselskab skaber markante resultater - uden nødvendigvis at kræve større investeringer. Destinations-selskaber har marketing, udviklingsprojekter, data m.m., der i tæt sammenhæng med kommunernes fysiske planlægning, erhvervsindsats m.m. kan løfte turismen uden der betyder flere udgifter. Det bør udnyttes af Syddjurs Kommune.

Med en omsætning på 2,4 mia. kroner og plus 2.300 beskæftigede er Syddjurs Kommune en stor turismekommune. Mange andre tilsvarende turismekommuner har valgt at oprette turismeteams, der varetager den løbende dialog med destinationsselskabet og koordinerer på tværs af interne afdelinger og eksterne aktører.

Det kræver faglig viden og netværk at varetage denne funktion, hvis kommunale turismemedarbejdere skal tiltrække investeringer, være bindeled m.m. I Syddjurs Kommune bør turismen derfor forankres på tværs, fra plan og kultur til erhverv og teknik, så ressourcer anvendes strategisk og effektivt.

Andre kommuner:

Djursland er i turismesammenhænge en samlet destination. Derfor bør Syddjurs Kommune samarbejde i struktureret form omkring udviklingen af turismen. Det kunne være i form af tilbagevendende koordineringsmøde, hvor erfaringer, udviklingsprojekter og fælles indsatser deles og udvikles.

Selvom Syddjurs Kommune ikke har en storby, ligger oplagte samarbejdspartnere tæt på. Aarhus er et attraktivt udflugtsmål for mange turister, og synergierne mellem storby og naturdestination bør udnyttes. Det samme gælder Randers, som har både en stærk bykerne og vigtige attraktioner. Som medlem af Visit Aarhus har Syddjurs allerede adgang til en platform for samarbejde – men det kræver aktiv involvering og dialog for at realisere potentialet

Foreninger og virksomheder:

Syddjurs Kommune har en række foreninger og virksomheder, som kommunen bør have et struktureret partnerskab med. Det kunne være turismeforeninger og borgerforeninger, der varetager forskellige samfundsopgaver, der også er relevant for turismen. Derfor bør kommunen etablere strukturerede partnerskaber med aktører, der har interesse i og kapacitet til at bidrage til turismeudviklingen, som det f.eks. er lykket med Norlys ifm. Fremtidsparken i Rønde.

Mobilitet er et afgørende parameter for turisme, og derfor er det vigtigt med en tæt og løbende dialog og samarbejde med aktører som Molslinjen, Aarhus Lufthavn, Letbanen, busselskaber og Flextrafik. Ændringer i færge- eller flyafgange kan få stor betydning for både tilgængelighed og efterspørgsel. Her skal Syddjurs Kommune være proaktiv og strategisk til stede.

Nationale stakeholders:

Dansk turisme rummer flere stærke nationale aktører, herunder VisitDenmark og Dansk Kyst- og Naturturisme. Samarbejdet med disse sker i vid udstrækning via Visit Aarhus, men Syddjurs Kommune bør være opmærksom på de specialiserede enheder, der tilbyder rådgivning og støtte til udvikling. Det kunne fx være Dansk Kyst- og Naturturismes investeringsteam eller MeetDenmark, der arbejder med mødeturisme.

Fonde spiller i stigende grad en nøglerolle i finansieringen af turismeudvikling. Nationalparkcenteret ved Kalø er ét blandt flere eksempler. Derfor vælger flere kommuner at have dedikerede medarbejdere med ansvar for fondsansøgninger og strategisk projektudvikling. Det bør også overvejes i Syddjurs Kommune, hvor det strategiske blik på funding kan blive en afgørende faktor i realiseringen af både store og små projekter.

